Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 163 (14183) | 1973 оной июлиин 13, пятница | Сэн 2 мүнгэн

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР П. С. ДЕМИНИИЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын партийна, комсомолой эмхи зургаануудта үни удаан саг соо һайнаар хүдэлһэнэйнь түлөө, түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, КПСС-эй Түнхэнэй райкомой таһагые даагша **Демин** Петр Степановичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной июлиин 10.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ХЭРЭГТЭ ЭЛИТЭ ЕХЭ ГАБЬЯАТАЙ БАЙҺАНАЙНЬ ТҮЛӨӨ

Эб найрамдал сахин хамгаалхын, бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ элитэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ «Арадуудай хоорондохи эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шан олгогдоо. Леонид Ильич Брежневтэ энэ шан барюулалгада зорюулагдаһан баярай суглаан июлиин 11-дэ Кремлиин Ехэ ордон соо боложо.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. БРЕЖНЕВТЭ ,,Арадуудай хоорондохи эб найрамдая бэхижүүлһэнэй түлөө'' Уласхоорондын Ленинскэ шан барюулагдаба

Партийна, совет, ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, нийслэл хотын фабрика, заводуудай, барилгануудай хүдэлмэришэд, Москва шадарай хүдөө ажахын, ажалшад, эрдэм наукын ба соёл культурын элитэ ажал ябуулагшад, Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түлөөлэгшэд ордоной зал соо суглараһан байна.

Хани барисаата албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээд байһан ДРВ-гэй партийно-правительственна делегациин гэшүүд, социалис оронуудһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайдууд зал соо байлсаа. Хариин гүрэнүүдһээ ерэһэн айлшад — эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгрессто бэедхэл хэхэ талаар уласхоорондын зүбшэлэлгын уулзалгада хабаадагшад, «Арадуудай хоорондохи эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреадууд энэ баяр ёһололдо хабаадалсаба.

Нүхэд **Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев** гэгшэдэй президиумдэ ерэжэ һуухадань, сугларагшад нэрьемэ, удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтаа. Вьетнамай Ажалшадай партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь **Ле Зуан,** ПТВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРВ-гэй правительствын Премьер-Министр **Фам Ван Донг,** ПТВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРВ-гэй правительствын Премьер-Министрэй орлогшо **Ле Тхань Нги** гэгшэд тэдээнтэй хамта президиумдэ һууба.

«Арадуудай хоорондохи эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шангуудые олгодог комитедэй түрүүлэгшэ **Д. В. Скобельцын,** комитедэй гэшүүд **Н. Н. Блохин, Г. Трайков, Н. В. Томский, Р. Гуттузо, М. В. Туоминен** президиумэй столдо һуубад. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор, СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай түрүүлэгшэнэр, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай, КПСС-эй МГК-гай, МК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, министерствэнүүдэй болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, олониитын түлөөлэгшэд эндэ байлсаа.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ «Арадуудай хоорондохи эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шан барюулалгада зорюулагдаһан баярай суглаае Уласхоорондын Ленинскэ шангуудые олгодог комитедэй түрүүлэгшэ академик **Д. В. Скобельцын** нээбэ. Үндэр хайра шагналда хүртэһөөрнь Леонид Ильич Брежневые комитедэй ба энэ зал соо суглараһан хүнүүдэй үмэнэһөө тэрэ үнэн зүрхэнһөө амаршалаа.

Нүхэр Л. И. Брежневтэ Уласхоорондын Ленинскэ шан олгохо тухай мэдээсэлые совет хүнүүд, түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэн сэдьхэлээ ханангяар угтаа гээд комитедэй түрүүлэгшэ хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. Нүхэр Леонид Ильич Брежневые эб найрамдалай, социальна дэбжэлтын түлөө, арадуудай зол жаргалай түлөө шэн зоригто тэмсэлшэ гэжэ бүхы оронуудай, бүхы түбинүүдэй олон миллион хүнүүд һайн мэдэдэг юм. Элдэб оронуудай гүрэнэй, ниитын ажал ябуулагшад, юрын хүнүүд үнэн зүрхэнэй амаршалгануудые, һайн һайхан хүсэлэнгүүдые тэрээндэ эльгээнэ.

Эб найрамдалта, арадуудай хоорондохи хани барисаанай, харилсаа холбооной политика Танай, Леонид Ильич, эрид шууд, залан сэхээр бэелүүлжэ байһандатнай элдэб үндэһэ яһанай, элдэб политическэ хара бодолтой хүнүүд зүрхэ сэдьхэлһээ эльгээһэн амаршалганууд, халуун дулаан үгэнүүд соогоо үндэр сэгнэлтэ үгэнэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ, дайнай һүүлээрхи үедэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн ажал ябуулгада үндэр сэгнэлтэ үгэхэ зуураа, оратор саашадаа иигэжэ хэлэбэ:

— КПСС-эй XXIV съезд дээрэ ЦК-гай тоосоото элидхэл дотор нүхэр Л. И. Брежневэй табиһан эб найрамдалта программа уласхоорондын эб найрамдал, аюулгүй байдал хангаха тодорхой замуудые заана. Богонихон үе соо тэрэ бүхы оронуудта үргэнөөр таража дэмжэгдэһэн, мүнөөнэй уласхоорондын харилсаанда зохёохы эрхэ нүхэсэл болоһон байна. Дэлхэй дээрэхи үйлэ хэрэгүүдтэ тэрэнэй һайнаар нүлөөлһэнииинь элеэр мэдэрэгдэнэ. Аха дүү социалис гүрэнүүдэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадтай харилсаа холбоо тогтоохын тула Леонид Ильич Брежневэй хэһэн хүдэлмэриин удха шанарые онсолон тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ. Энэнь эбдэршэгүй холбооной, социалис харилсан туһалалсалгын ёһо гуримуудаар нэгэдэһэн оронуудай, арадуудай нягта жагсаалые элирхэйлэн харуулна бшуу.

Уласхоорондын гол шухала асуудалнуудые политическэ эбэй ёһоор гуримшуулан шиидхэжэ, эзэрхэг түримхэй ябуулгануудта шиидхэхы сохилто хэхэ совет гадаадын политика ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй харилсаа һайжаруулжа, амгалан ёһоор зэргэ оршохо гуримые саашадань үргэнөөр мэдэрхэ, уласхоорондын байдал һайжаруулха арга олгоно. Мүнөөнэй уласхоорондын харилсаанай али бүхы тала, эндэ болоһон һайн хубилалтанууд — Вьетнамдахи эзэрхэг түримхэй дай зогсоолго, Европын байдал һайжаруулга, совет-американ харилсаанай шэнэ шатын эхин, буу зэбсэг бүтээн гаргалгые хороохо хэмжээнүүд тухай дурдахадаа энэ талаар нүхэр Л. И. Брежневэй өөрынь хэһэн ехэ туһа нэмэриие элеэр мэдэрнэбди.

Һаяхан Америкын Холбоото Штадуудай, Франциин, халта урда тээнь Германиин Федеративна Республикын хүтэлбэрилэгшэдтэй нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд уласхоорондын түгшүүрил һуларуулха, али алиндань ашатай туһатай харилсаа холбоо тогтоохо замда шухала удха шанартай хэрэгүүд болоно.

Ядерна дай зайсуулан сараха тухай совет-американ хэлсээндэ гар табилга бүхы дэлхэйн арадуудай зүрхэ сэдьхэл ханаагаа. Энэмнай ядерна дайнай аюул бага болгохо, ядерна дай бүрин сараха замда шухала алхам мүн. Түгшүүрил һуларуулгада туйлагдаһан амжалтанууд ерээдүйн үетэндэ амгалан байдалай үндэһэ һуури табиха байна.

Гэхэтэй хамта, баталагдаһан хэлсээнүүдые, үгэеэ ойлголсолгые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула түгшүүрил һуларуулгада тойбо татадаг, эзэрхэг түримхэй харата түсэбүүдые зохёодог хүсэнүүдтэ шанга харюу сохилто үгэхын тула айхабтар ехэ юумэ үшөө хэхэ хэрэгтэй гэжэ бидэ ойлгонобди гээд Д. В. Скобельцын тэмдэглээ. Манай совет Эхэ оронниие али бүхы талаарнь саашадань хүгжөөн бэхижүүлхэ, эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдал хангаха талаар хэһэн хүдэлмэридөө амжалта туйлахыетнай Танда, нүхэр Брежнев, КПСС-эй ба манай гүрэнэй бүхы хүтэлбэридэ хүсэнэбди.

1972 ондо «Арадуудай хоорондохи эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шангуудые олгохо тухай комитедэй 1973 оной апрелиин 19-нэй тогтоол Д. В. Скобельцын уншаад, сугларагшадай нэрьемэ альга ташалга доро Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреадай диплом, энгэртээ зүүдэг алтан медаль Л. И. Брежневтэ барюулба. Зал соо сугларагшад һуурилһаа бодожо, удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар, «Ура!», «Ленинскэ ЦК-да алдар соло!», «КПСС-тэ алдар соло!» гэһэн юрөөлэй үгэнүүдээр Л. И. Брежневые амаршалаа. Пионернүүд нүхэр Л. И. Брежневтэ баглаа сэсэгүүдые барюулба.

Удаань Москвагай Лихачевой нэрэмжэтэ автозаводой нэгэдэхи инструментальна цехэй слесарь, Социалис Ажалай Герой **В. С. Павловский,** Вьетнамай Ажалшадай партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь **Ле Зуан,** Уласхоорондын Ленинскэ шангуудые олгодог комитедэй гэшүүн, Болгариин Арадай Земледельческэ Союзай секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, Эсэгэ ороноо хамгаалха фронтын Национальна Соведэй Түрүүлэгшэ, Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат **Георгий Трайков,** Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Генеральна секретарь, Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат **Ромеш Чандра,** Москвагай Киевскэ районой 72-дохи дунда һургуулиин багша, РСФСР-эй габьяата багша **З. А. Малахова,** Уласхоорондын Ленинскэ шангуудые олгодог комитедэй гэшүүн, Италиин Компартиин ЦК-гай гэшүүн, Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат **Ренато Гуттузо,** Уласхоорондын Ленинскэ шангуудые олгодог комитедэй гэшүүн, «Финляндиин эб найрамдалай тала баримталагшадай» эмхиин генеральна секретарь, Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат **Марьям Вире-Туоминен,** Иракай Республикын гүрэнэй министр, Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат **Азиз Шериф** гэгшэд баярай суглаан дээрэ үгэнүүдые хэлэхэдээ, үндэр хайра шагналда хүртэһөөрнь нүхэр Леонид Ильич Брежневые халуунаар амаршалан, ехэ, харюусалгата хүдэлмэридөө амжалта туйлахыень, олон удаан жэлнүүдтэ энхэ мэндэ ябахыень хүсэһэн байна.

Һүүлээрнь «Арадуудай хоорондохи эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр **Л. И. Брежневтэ** үгэ үгтэбэ.

Сугларагшад һуурилһаа бодожо, нэрьемэ, удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар нүхэр Л. И. Брежневые угтаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Леонид Ильич Брежневтэ Уласхоорондын Ленинскэ шан барюулалгын үедэ. Энэ зураг фототелеграфаар абтаба.

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэһэн үгэ

Уласхоорондын комитедэй хүндэ ехэтэй гэшүүд!

Хүндэтэ нүхэдүүд, ханинар!

«Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Ленинскэ шангые мүнөөдэр би сэдьхэлээ гүнзэгыгөөр хүдэлгэн, абажа байнаб.

Манай багша, гениальна теоретик, сэсэн мэргэн, холын хараатай политик байһан агуухэ Ленинэй нэрэмжэтэ шангаар минии ажалые сэгнэһэнһээ ехэ хүндэтэй сэгнэлтэ намда, коммунистда байхагүй. Намайе иимэ үндэр дээдын нэрэ хүндэдэ хүртүүлһэндэнь уласхоорондын комитедтэ үнэн зүрхэнэй баяр хүргэхыем зүбшөөгыт.

Соведүүдэй ороной гадаадын политическэ хара шугам — энэ хадаа манай Коммунис партиин хамтын ухаан бодолой, ажал ябуулгын ашаг үрэ мүн гээшэ. Ленинскэ шангые намда олгоһон ушар хадаа бүхы партиин габьяае сэгнэһэн, тэрэнэй Центральна Комитедэй ябуулдаг хараа шугамай зүб байһые уласхоорондын зүгһөө мэдэрһэн ябадал мүн гэжэ би харанаб. Тиимэ дээрэһээ намайе хүмүүжүүлһэн, хатуужуулһан партиин зэргэдэ агуухэ уг зорилгын — бата бэхи эб найрамдалай, арадуудай найдамтай аюулгүй байдалай түлөө, ажалша бүхы хүн түрэлтэнэй туйлахые эрмэлзэдэг уг зорилгын түлөө тэмсэлдэ хабаадажа шадаха байһандаа би жаргалтайб.

Эб найрамдалай түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэ гээшэ бидэнэртэ, совет хүнүүдтэ, саг зуурын, али нэгэн ушар ёһоной зорилго бэшэ юм. Энэ хадаа манай шууд сэхэ, гүнзэгы мэдэрэлтэйгээр тодорхойлһон, саг үргэлжын хараа шугам мүн. Энэ хараа шугамые бидэнэр социалис хани барисаанай бүхы оронуудтай аха дүүгэй нэгэдэлээр жагсажа бэелүүлнэбди.

Хүдэлмэришэн ангиин өөрынгөө, социалис общество байгуулаад байхада, тэрэнэй «уласхоорондын ёһо гурим... эб найрамдал болохо юм, юуб гэхэдэ, арад бүхэндэ нэгэн адли эзэниинь — ажал болохо!» — гэжэ ниитын хүгжэлтын ерээдүйе алад хараха зуураа, үшөө Карл Маркс бэшэһэн. (К. Маркс, Ф. Энгельс. Зохёол, том 17, хууд. 5).

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта)

МАЛАА ТЭЖЭЭЛЭЭР ХҮСЭД ХАНГАЯ!

ҮБҺЭ ХУРЯАЛГАЯА ЗАХАЛБА

Ажахын хүдэлмэрилэгшэд ниитынгээ адууһа малда тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэрэе аймаг соогоо түрүүлэн захалба. Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ «Прибайкалец» колхозой ажалшад 31.600 центнер үбһэ, 700 центнер витамин ехэтэй үбһэ бэлэдхэхэ байна.

Николай Данилович Васильевай даадаг звено шухала ажалаа эмхи гуримтайгаар захалба. Мүнөө үедэ звенодо 11 хүн ажаллана. Тэдэнэр шугы бургааһанай соорхойн, харгы, ханаабуудай заха түүбэрилэн гараар сабшана. Дүрбэн үдэрэй туршада колхоздо 65 гектар сабшалангай ногоон унагаагдаба. Сабшагдаһан талмайн хахадһаа ехыень нүхэр Васильевай звено унагааба. Байгша ондо тус звено 5700 центнер үбһэ бэлэдхэжэ абаха. Энэнь нёдондо бэлэдхэгдэһэн тэжээлһээ 400 центнерээр ехэ. Гар хажууршад Павел Гаврилович Бурдуковский, Василий Гаврилович Бородин, Степан Васильевич Шергин болон бусад суг хүдэлдэг нүхэд cooһоо онсо шалгарна.

Ажахын бэрхэ луговодуудай нэгэн Яков Харитонович Родионовой даадаг бригада үбһэ хуряалгаяа мүн лэ эмхи гуримтайгаар захалба. Байгша ондо тус ажахыда 8 звено хүдэлгэгдэхэ. Звено бүхэндэ трактор, тракторна косилка, тармуурнууд, һүри хаяха оньһон түхеэрэлгэ болон бусад машина үгтэнхэй. Колхозой гэшүүд хамтынгаа һүрэг олон малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абахын тула тэмсэнэ.

А. АФАНАСЬЕВ.
аймагай «Прибайкалец» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ВИТАМИНТАЙ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭГДЭНЭ

Хориин аймагай «Георгиевскии» совхоз 38123 центнер үбһэ, 18900 центнер һолоомо хуряажа абахаар түсэблэнхэй. Энэнь нёдондо жэлэйхиһээ һураггүй ехэ болохо.

Малдаа элбэг дэлбэг тэжээл бэлэдхэхын тулада нуга сабшалангаа һайжаруулха хоёр һара совхоз үнгэрэһэн байна. Зуун табяад гектарта олон жэлэй ногоон таригдаа. Нуга сабшалан дээрэ 2500 тонно нютагай үтэгжүүлгэ, 1600 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа.

Намаг налхитай газар хатаагдажа, һөөг бургааһанһаа сэбэрлэгдэжэ, 700-гаад гектар газар гурба дахин уһалагдаһан байна.

Мүнөө ажахын нуга сабшалан дээрэ үбһэ ногоон һайнаар ургажа байнхай. «Георгиевский» совхозой хүдэлмэришэд витаминтай тэжээл бэлэдхэжэ эхилээ.

Г. БАМБАРОВ.

Байгша ондо Бэшүүрэй аймагай ажахынууд ниитынгээ адууһа малда үбһэ тэжээл ехээр, эрхим һайн шанартайгаар бэлэдхэжэ абаха гэжэ шиидээд, энэ талаар республика дотроо социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ үүсхэл гарганхай.

Тус аймагай томохон ажахынуудай нэгэн болохо Бэшүүрэй совхозой үбһэ хуряалгадаа хэр бэлэн болоод, малай эдихэ тэжээл ехээр, һайн шанартайгаар бэлэдхэхын тула юу хэжэ байһан тухайгаа хөөрэжэ үгэхыень энэ ажахын главна мелиоратор Б.Д. ДЫМБРЫЛОВЫЕ манай корреспондент гуйһан байна.

ТҮРГЭНӨӨР, ЕХЭЭР, ШАНАРТАЙГААР

— Энэ жэлдэ үбһэ тэжээл урдынхиһаа һураггүй ехээр бэлэдхэхэ, шанарыень эрид һайжаруулха зорилго табинхай гээшэ аабзат даа. Тэрэниие дүүргэхэ ямар арга боломжо танайда бииб?

— Бүхыдөө 2150 гектар сабшалантай зомди. Тэрэнэймнай 1952 гектарынь уһалагдадаг. Хэнэйшье мэдэһээр гансахан уһалууриин хүсөөр үндэр баян ургаса абахань бэрхэ хэй ааб даа. Тиимэһээ сабшалан дээрээ жэл бүри бага бэшэ хүдэлмэри хэдэгбди. Гансахан энэ жэлдэ 3 мянга үлүүтэй тонно наг шэбхэ гаргажа тараагаабди. 607 гектар газарта наяад тонно минеральна үтэгжүүлгэ тараагдаа. Нилээд ехэ газарта хурьһэнэй дээгүүрхиие зөөлэрүүлхын тула борнойлообди, хадхууртай каток шэрээбди.

Тиигээд лэ хабар гол горхолой уһанай урдажа эхилхэлээ уһалжа эхилээ һэмди. Хабарһаа хойшо 28 луговодууд саг үргэлжэ хүдэлбэ. Июниин эхеэр бүхы сабшалан нэгэ дахин уһалагдаад байгаа. Удаань ехэнхи сабшалангаа хоёрдохёо уһалаабди.

— Ногооной ургаса хэр һайн бэ? Июнь һарада хура бороо орожо, уһалуурида ехэ туһа нэмэри хээ ааб даа?

— Гансахан бороодо найдаад һуугаа һаа, биратай үбһэ абажа шадахагүйбди. Хабарһаа хойшо бүри июнь болотор эндэмнай дуһалшье бороо ороогүй. Тиимэһээ һайнаар уһалагдажал байһан газарай ногоон хараа байса ондоо байна. Жэшээнь, Новосретенскын отделенидэ — үнинэй луговод Ульян Савельев, Дабаатын отделенидэ — Бадма Шагдаров, Цырен Цыдыпов гэгшэдэй оролдосотойгоор уһалһан сабшалангай ногоон мүнөө хүнэй үбдэгһөө дээшэ үндэрөөр, үдхэноооршье урганхай. Гектар бүриһөө сохом 20—25 центнер үбһэн гарахаар. Нёдондо гандуу жэлдэшье эдэнэр гектар бүриһөө 14—15 центнер үбһэ абаа һэн.

Хаһа сагтаа ороһон хура бороо ургамал ногооной гарасые һураггүй түргэдхөө ааб даа. Даб дээрэ бодожо үзэхэдэмнай, бүхы сабшалангай гектар бүриһөө 15,6 центнер ургаса абажа, бүхыдөө 33,5 мянган центнер үбһэ хуряаха уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ аргатай байнабди. Тиигэбэл нёдондонойхиһоо хоёр дахин ехэ үбһэн абтаха болоно.

— Богони болзорто үбһэ ехээр, һайн шанартайгаар хуряажа абахын тула юу хэхэбта?

— Энэ жэлдэ бүхы сабшалангайнгаа далаад процентын үбһые имагтал оньһон машинаар сабшажа, хуряажа абахабди. Томодхогдоһон, оньһожоруулагдаһан 4 звено хүдэлхэ, тиихэдэ үбһэ багсалан уяжа тюк болгохо нэгэ звено ажаллаха юм. Энэ юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, нэгэдэхеэр, оньһон техникын хүсөөр богони болзор соо ехэ үбһэн абтаха, ажалай бүтээсэ эрид дээшэлхэ байна. Хоёрдохёор, гол сабшалан дээрэхи үбһэеэ оньһон техникын хүсөөр хуряагаад, харин энээнһээ сүлөө гараһан хүн зон, мори унаагаа олоор табижа, ой модоной заха, бургааһа шугын забһар, уһа намагай захаархи үбһэ хуу сабшажа, хуряажа абахабди. Тиимэ жэжэ 9 звено хүдэлхэ юм.

— Оньһожоруулагдаһан звено бүхэндэ хэды трактор, машина, хэды хүн хүдэлжэ, ямар хэмжээнэй ажал хэхэ болоноб?

— Жэшээнь, жэл бүри үбһэ хуряалгада хүдэлдэг, шадамар бэрхэ эмхидхэгшэ Санжа Содбоевой звено 11 тракторта, тэдэндээ шагтагалха 3 косилка, 3 тармуур, баалтай үбһэ суглуулан обоолжо зөөхэ 4 волокуша, үбһэ сомохо 1 оньһон түхеэрэлгэ абанхай. Тиигэжэ эдэнэр үбһэ сабшаха, тармаха, хуряаха, һүрилхэ хүрэтэр бүхы ажалые оньһон техникын хүсөөр бүтээхэ байна. Хэрбээ сабшагдаһан, тармагдаһан үбһэнэй баалдаа бороодо нороо һаань, һэлижэ, урбуулжа хатааха түхэреэн тармуур тэдэндэ бии. Ойролоол 11 хүнһөө бүридэһэн энэ звено хамта 8,7 мянган центнер үбһэ хуряаха даабаритай.

— Шэмэтэй һайн, витамин элбэгтэй үбһэ бэлэдхэхэ талаар юу хэхэбта?

— Малай ашаг шэмэ эрид дээшэлүүлхын тула үбһые ногоон зандань, эгээл шэмэ шүүһэ ехэтэйгээр хуряажа абаха гээшэ гол шухала. Тиимэһээ бидэ энэ жэлдэ шадаал һаа ехэ үбһэ сенаж болгохо, түсэхай хушалта доро вентилятораар үлеэлгэжэ, үбһэ хатааха аргануудые үргэнөөр хэрэглэхэбди. Хура бороотой үедэ энэ арга илангаяа ашагтай бшуу. Бүхыдөө 2500 центнер витаминтай ногоон үбһэ, сенаж бэлэдхэхэбди. Мүн витаминтай ногооной гурил татаха АВМ-0,4 түхэлэй түхеэрэлгэ үдэр һүнигүй хүдэлгэхэбди. Тэрэшэлэн 3 мянган центнер үбһэ багсалан уяжа, тюк болгохобди. Энээнэй ашаар үбһэ сомохо, зөөхэдэ гээлтэ гарахагүй байна.

— Түрүү ажахынууд сабшалан дээрэһээ үбһэ ехээр абахын түлөө тэмсэхэтээ хамта үнеэдые адуулха һайжаруулагдаһан бэлшээри бии болгоно. Танай ажахыда энэ талаар юун хэгдэнэб?

— Совхоздоо һаалиин 4 фермэтэйбди. Тэндэ 800 гаран үнеэд тоологдоно. Эдэ бүхы малые зундаа һайн бэлшээреэр хангаха гээшэ баһал харюусалгатай хэрэг. Тиимэһээ һайжаруулагдаһан бэлшээри эмхидхэхын тула байгша ондо Шэбэртын фермын дэргэдэ 112 гектар намаг газар хатаажа, болдог солдогыень тэгшэлээд, дискэ шэрэжэ дэгнүүлнүүдыень хэршэжэ үгөөбди. Удаань энэ газараа хорёолоод, тэндээ олон жэлэй ногоо тараябди. Мүнөө жэлдэ энэ газарайнгаа зарим хубида үнеэдые адуулаад, бэшэнэйнь ногоое сабшажа үбһэн болгохобди. Хойто жэлдэ энэ бэлшээри гүйсэд ашаглалгада оруулагдаха юм. Мүн Гутайда 80 гектар дээрэ олон жэлэй ногоо тарижа, баһал һайжаруулагдаһан бэлшээри болгохо һуури табяабди.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, байгша ондо сагай уларилай таарамжатай һайн байһаниие хараада абан, бүхы адууһа малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абахын түлөө хам орон тэмсэхэ сагнай тулажа ерэбэ.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР В. П. СОЛОВЬЕВ-СЕДОЙДО БУРЯАДАЙ АССР-эй АРАДАЙ АРТИСТ ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Хүгжэмэй искусствые хүгжөөхэ хэрэгтэ габьяатай байһанайнь түлөө композитор **Соловьев-Седой** Василий Павловичта Буряадай АССР-эй **Арадай артист** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной июлиин 11.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР А. Г. ФЛЯРКОВСКИДА БУРЯАДАЙ АССР-эй ИСКУССТВЫН ГАБЬЯАТА АЖАЛ ЯБУУЛАГША ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Хүгжэмэй искусствые хүгжөөхэ хэрэгтэ габьяатай байһанайнь түлөө композитор **Флярковский** Александр Георгиевичта Буряадай АССР-эй **искусствын габьяата ажал ябуулагша** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной июлиин 11.

ХОНИШОД, ХАЙШАШАДАЙ АНХАРАЛДА

БҮХЭСОЮЗНА КОНКУРС—МАНАЙДА

Хонидой ноохо хайшалагшадай Бүхэсоюзна 6-дахи конкурс Буряадай республикада үнгэргэхэ тухай СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын, ВЛКСМ-эй ЦК-гай Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай шиидхэбэрие республикымнай хонишод угаа баяртайгаар угтан абаба. Тус мүрысөөн Улаан-Үдэ хотодо июлиин 23—28-да үнгэргэгдэхэ байна.

Республикымнай хонишод дүн сагаан хонин һүрэг үсхэбэрилхэ талаар орон дотороо нилээд мэдээжэ болонхой юм. Колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэд болон бэрхэ хайшашад энэ мэдээсэлые баяртайгаар угтан абажа, болохоёо байһан мүрысөөндэ тэдэнэр өөһэдынгөө бэлиг шадабарие харуулха байна.

Энэ конкурсдо 13 союзна республиканууд болон оронойманай область, хизаарнуудһаа 71 хайшалагшад хабаадаха байна. Тэрэ тоодо манай республикын 18 хүн хаба шадалаа туршаха юм. Мүн эндэ табадахи бүхэсоюзна конкусдо чемпионууд — Ставрополиин хизаарай С. К. Байрамкулов, Ростовско областиин З. П. Еременко гэгшэд хабаадаха.

Мүрысөөнэй дүрим тухай тобшохоноор хэлэлтэй. Хайшалагдаха хонид наһаараа, эрэ эмээрээ, тоогойнгоошье талаар тэгшэ байха юм. Мүрысөөндэ хабаадагшад өөһэдынгөө хайшатай ерэжэ болоно. Хайшашад хэнэйшье туһаламжагүйгөөр хорёо сооһоо хони барижа асараад, нооһыень абажа дүүргэмсээрээ, тэдэнээ табиһанайнгаа удаа электро-хайшаяа болюулха зэргэтэй.

Мүрысөөндэ хабаадаһан хайшашадай ажал иимээр сэгнэгдэхэ:

—хонидые хараалһан сагтаа хайшалжа дүүргэһэн хүндэ 30 балл үгтэхэ.

Хайшалһан нооһонойнгоо шанарай түлөө 30 балл абаха, хонидые сэбэрээр хайшалһанайнгаа түлөө 30 балл, ажалла эмхи гуримтайгаар дүүргэшэд 10 балл абаха байна.

Нэгэ хони 180 секундын туршада хайшалһан хүн 30 балл абаха зэргэтэй. Тэрээнһээ ехэ саг гаргашалһан хайшашад үнгэрһэн секунда бүхэнэйнгөө түлөө 0,01 балл хороолгохо.

Мүрысөөндэ түрүүлжэ гараһан команданууд, хайшашад СССР-эй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхэ, үнэтэ бэлэгүүд алтан медальтайгаар барюулагдаха байна.

Конкурсын эхилтэр хахад һара үлэбэ. Ажахынуудай эрхим бэрхэ хайшашад үлэгшэ үедэ хони түргэн хайшалха шадабаряа улам дээшэлүүлжэ, түрэл республикынгаа нэрэ хүндын түлөө тэмсэхэ бэзэ гэжэ найдамаар.

С. ХАЛТУЕВ.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ДОЛГИН СООГУУР

ХОНТИ-ДОБУУНАЙ боориудо, Үльдэргэ голой эрьедэ угаанай һуунагтан гараханань таһарнагүй. Энэ утаае шэглэн дүтэлхэ бүри машина, техникын паяраан, залуушуулай омог зугаа, хонидой маарал-даан нэгэдэжэ, бусалма ажалай гүсхай хүгжэм болон дуулдана.

Эндэ «Коммунизм» колхозой хонидойнгоо ноохо жэлһээ жэлдэ хайшалдаг, нилээд оньһожоруулагдаһан түхеэрэлгэтэй пункт бии.

Мүнөө жэл республикымнай алтан ойн урдахана ноохо, хайшалалга ехэ эмхитэйгээр эхилһэн юм.

— Колхознай һү, мяха тушааха хахад жэлэйнгээ гүсэб үлүүлэн дүүргээ. Хонишод ноохо тушаалгаяа хойшо бү татагты,—гээд колхозой парторг Цыдып Доржиевич Галсанов хонишодто хүхин хөөрэжэ байгаа һэн.

— Хабарайнгаа тарилгые аймаг соогоо түрүүлэн, богони болзор соо дүүргэжэ шадаабди. Ноохо хайшалалган лэ түлэг ябана гээшэ. Түл абалгаар түрүү ябаһан хонишодтоо найдахаар ааб даа. Зуун эхэ хонин бүриһөө зуу болон зуунһаа дээшэ хурьга абагшаднай 5 хүн болоо, — гээд ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй депутат, залуу механизатор Г. Климов баяр найдалаа мэдүүлэн хүхинэ.

—Хонишоднай нээрээшье ехэ амжалта үнэн ажалай оролдолгоор туйлаа гээшэ. Иимэ олон зуутан энэ жэл шалгараа даа. Цыдендамба Абидуевич Дагбаев зуунһаа 115 хурьга абажа, холол түрүүлжэ гарабал даа. Хурьгадайнь һайн гээшэ. Хонишодшье ганса түл һайнаар абаа бэшэ, һайн ноохо хайшалхань гээшэ. Богони бэлзор соо ноохо абалган бүхы колхозниггуудһаа, илангаяа механизаторнуудһаа бололсохо байха. Нүхэр Климов, хонишодто найдахаар гээд миин байхаб гэжэ бү һана,— гээд зуун эхэ бүриһөө 108 хурьга абаһан Ленинэй орденто, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Дулма Чимитовна Чимитова Климов тээшэ энеэбхилэн харана.

Нээрээшье ноохо хайшалалган ехэ эмхитэйгээр эхилшоо һэн. Һургуулиин һурагшад, пенсионер хүгшэд хүртэрөө олоороо хайшалалгада хабаадаа. Алба хаагшадшье хараад байгаагүй, гар хүрэлсэнэ гээшэ. «Сагаан алта» хуряаха арбаад үдэрэй тэмсэл социалис мүрысөөнэй долгинн дээгүүр эбхэрнэ. Түрүүшүүл шалгаржа, магтуулна, самбарта гарана, шан абана. Машинаар хайшалагшад соо Бордоева Сэсэгмаа илгаран шалгараа, энэ басаган нэгэшье үдэр хаягүй, үдэр бүри 50 хониноо доошо хайшалаагүй, зарим үдэр 60—70 хониной «нэхы дэгэл» хуулажа хаяһан байха юм. Мүн Х. Мандаева, Ц. Рыбдылова, Ц-Х. Дондокова табяад-табяад хони хайшалаа. Үльдэргын дунда һургуулиин һурагшад бага ехэгүй олоороо хабаадажа, ехэ туһа үзүүлээ, тэдэнэй дунда Д. Цырендоржиев, Д. Санжаев, Ц. Цыбенжапов, Ю. Цырендоржиев болон бусад шалгараа.

Хамтын эмхитэй ажалай ашаар, социалис мүрысөөнэй урилдаагаар үльдэргынхид аймаг соо түрүүлжэ, 15 мянган үлүүтэй хонидоо, мүн томо хурьгадаа эрбэ үлүүтэйхэн үдэр соо хайшалжа дүүргээ. Дулма Чимитовагай, Доржневуудай, Раднаевай, Дашинимаевай отаранuудай хонид ехэ ноохо үгөө.

Ц. НОМТОЕВ.

Ярууна.

ДЭРЭСТЭЙН НУГАДА

Үглөөнэй улаан наранаар, бүри эртэхэнэ эндэхи ажалшад тосхонһоо малай байра тээшэ субанад. Эндэ «Октябрьский» совхозой хонидой ноохо хайшалдаг томодхогдоһон пункт түхеэрэгдэнхэй. Бүхыдөө хайшалагдаха 35 мянган хониной 23 мянганиинь эндэ хиргагдаха юм. Тус пунктда 110 электро-хайша хүдэлгэгдэнэ гэхэ гү, али үдэрэй туршада 2.200—2.300 хонин «нэхыһээ» һалгаагдана.

Тус пунктые III отделениие эрхилэгшэ Павел Цыденжапович Шагжитаров хүтэлбэрилнэ. Харин тэрэнэй туһалагшаар мүн отделениие даагша Н. Я. Гаськов ажаллана. Дэрэстэйн томодхогдоһон пунктда 230 гаран хүн ажаллана. Хүн бүхэн даажа байһан ажалдаа харюусалгатайгаар хандажа, «сагаан алта» суглуулха хүдэлмэреэ гээлтэ хоролтогүйгөөр, һайн шанартайгаар дүүргэхые оролдоно.

Хонидой ноохо хайшалалгада Дэрэстэйн дунда һургуулиин ахалагша классай 42 һурагшадһаа бүридэһэн тусхай бригада хүдэлнэ. Бригадые даагшаар Ханда Дамдиновна Гочеева табигданхай. Тус бригадын гэшүүд аха нүхэдһөө гээгдэнгүй һайнаар ажаллана.

Багшанар С. Гочеева, Б. Цыденова, гэрэй эзэн эхэнэр О. Ванданова, залуу хайшашад Д. Базаров, Б. Санданов, Б. Цыбиков болон бусад үдэрэй туршада 60—70 хониной ноохо хиргажа, хараалһан даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Хонидой ноохо хайшалжа байһан хүнүүд халуун эдеэгээр хангагданхай. Соёлой хүдэлмэрилэгшэд баһал өөһэдынгөө ажалые мартангүй һайнаар ябуулна.

Тус ажахын II отделенидэ хонидой ноохо хайшалалгын пункт хүдэлгэгдэнэ. Эндэ 30 электро-хайша тодхогдонхой аад, ажал хүдэлмэринь муугаар эмхидхэгдэнхэй. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд ушарһан дутуу дундануудаа дары усадхажа, зохисотой хэмжээ абаха бээз гээд найдагдана.

Зэдын ажахынуудай хайшашад энэ шухала ажалаа хүдэлмэриин 10—12 хоногой туршада дүүргэхэ тухайгаа республикынгаа хонишодто мэдүүлһэн юм. «Сагаан алта» хуряаха хүдэлмэреэ хараалһан болзортоо, һайн шанартайгаар дүүрэхын тула ажахын хонишод эрмэлзэнэ.

Д. АЮШЕЕВ,
манай корр.

Фермэ бүхэндэ—элбэг тэжээл

ДЕПУТАДУУДАЙ УРДА ТООСОБО

Адууһа малаар олон Үдын совхоз жэл бури үбһэ тэжээл багаар бэлэдхэжэ, үбэлжэлгэеэ гарза ехэтэйгээр үнгэргэдэг. Харин энэ жэлдэ хура бороон эртэ орожо, сабшалан, таряалангай ургаса яһала һайн гаража байна. Иимэ зохид сагта совхозой хүтэлбэрилэгшэд фермэ бүхэндөө элбэг, һайн шанартай тэжээл бэлэдхэжэ абахын түлөө хэр бэлдэжэ байнаб гэһэн асуудал тээсгэн Үдын сомоной Соведэй сессиин үзэмжэдэ табигдаа. Эндэ совхозой главна инженер Н. Н. Касаткин тоосоһон байна.

Главна инженерэй элидхэл дээрэһээ харахада, совхозой хүдэлмэришэд энэ жэлдэ сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэһэн байна. Сабшалан уһалха, тэрэниие утэгжүүлхэ, сэбэрлэхэ талаар габшагай хоёр һарын туршада хэгдэхэ хүдэлмэри урагшатайгаар дүүргэгдэһэн байгаа. Энэ жэлдэ 1.350 гектар сабшалан хоёрдохёо ундалуулагдаа. Тингэжэ байгша ондо үбһэ бэлэдхэхэ түсэбөө заабол дүүргэхэ хүсэлтэй, аргатайшье.

Теэд совхозой бодото байдалые шалгажа үзэхэдэ, тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриие эхилхээр бэлэн бэшэ байшоо. Тракторай косилканууд, тармуур болон һүри табиха, үбһэ ябтаха түхеэрэлгэнүүд һаял заһабарилагдажа байнхай. Тракторай косилканууд совхозой 1-дэхи отделенидэ бэлэн болгогдоод; бэшэ отделенидэ дутуу. Жэшээнь, 3-дахи отделенидэ бии байгаа тракторай 8 косилкын миил 2 машинань бэлдэгдээ. Үбһэ хуряаха хүдэлмэриин түсэб совхоздо зохёогдоогүй.

— Энэ жэлдэ үбһэ хуряалгаяа эмхитэйгээр үнгэргэхэ, шанар һайнтайгаар абаха тушаа бодомжолнобди, — гэжэ совхозой 1-дэхи отделениие эрхилэгшэ Б. Цырендоржиев мэдүүлээ. — Урда жэлнүүдтэ үбһэшэдэй жэжэ звенонуудые эмхидхэдэг һэмди. Харин нёдондонһоо хойшо оньһожоруулагдамал томо звенонуудые эмхидхэжэ байнабди. Тиимэ звенодо 280—300 гектар сабшалан даалгагдана. Мүн һаалишад, малшадһаа тусхай бригада бүридхэгдэдэг. Энэ жэлдэшье тиимэ бригада хүдэлгэгдэхэ. Тэрэшэлэн энэ жэлдэ хони. хурьгадта эдюулхэ набшаһата тэжээл бэлэдхэжэ абаха юм.

Сесси дээрэ үгэ хэлэһэн хүнүүд тэжээл һайн шанартайгаар бэлэдхэжэ абаха тушаа тогтоо. Нёдондо сенаж дараха технологи хазагайруулһанай уршагһаа нилээд ехэ тэжээл тушаагдаһан юм. Энэ жэлдэ тиимэ ушарай тохёолдохогүйн тула тэрээндэ эртээнһээ бэлдэхэ, ногоогоо хэршэжэ нүхэн соо дараха машинануудые түхеэрхэ эрилтэ табигдаа.

Хонишодой бригадануу даажа абаһан сабшалан дээрэхи ногоогоо өөһэдынгөө хүсөөр. һурагшадай туһаламжаар хуряажа абаха хараатай. Мүнөө үедэ тиимэ бригада бүхэн үбһэндэ орохоор бэлдэжэ байнхай.

Ургаса хуряалгын үедэ үбһөө фермэнүүдэй газаа оруулжа һурилхэ шухала байһан тухай хэдэн хүнүүд тоггоо. Хатаагдаһан үбһэ фермэнүүдтэ зөөхэ томо тэргэнүүдые бэлдэжэ, энэ хүдэлмэридэ К-700 тракторнуудые хэрэглэхэ тушаа дурадхалнууд ороо.

Мүн сесси дээрэ луго-мелиоративна отрядуудай хүдэлмэриие гуримшуулха, тэдэниие сабшалан һайжаруулха, тэжээл бэлэдхэхэ гол шэглэлтэйгээр хэрэглэхэ тухай хэлсэгдээ. Юуб гэхэдэ мүнөө үедэ эдэ отрядууд хабартаа бага зэргэ хүдэлөө болоод лэ тарашадаг байна бшуу. Тэрэшэлэн минеральна утэгжүүлгэнүүдые хадагалха байра түхеэрэгдэнэгүй гэжэ шүүмжэлэгдээ.

— Үбһэ хуряалгын техникэ заһабарилгада хүнүүд тоо үсөөн табигданхай, — гэжэ тэндэ үгэ хэлэһэн нүхэр Бадмаев шүүмжэлээ. — Энэ хүдэлмэриие хурдадхахын түлөө сагай хүнүүдые нэмэжэ табиха ерээ гэбэ.

Энэ жэлэй үбһэ ногооной тэжээлэй ургамалнуудай баян ургасые саг соонь, һайн шанартайгаар хуряажа, нинтын гээ адууһа мал бүдүүн, шэмэтэ тэжээлээр хүсэд хангаха хэмжээнүүдые хараалһан шиидхэбэри тус сесси дээрэ абтаа.

А. БОРИСОВ.

Хоринн аймаг.

МАЛ АДУУЛАГША— ҺААЛИИН ЭЗЭН

Загарайн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой мал адуулагша, республикын габьяата малшан Д. А. РАДНАЕВ хөөрэнэ:

Намжаа дулаан нажарай июнь һарын дүүрэхэтэй адли ажахымнай малшад, һаалишад хахад жэлэйнгээ дүнгүүдые согсолжо, саашанхи зорилгонуудаа тодорхойлно.

Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойе эрхим амжалтаараа угтахын түлөө манай фермын коллектив жэлэй эхинһээ хойшо нилээд оролдоо. хүсэ шадалаа гарган ажаллаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Жэшээлбэл, һара бүри мүрысөөнэй манлайда ябадаг түрүү һаалишад Ханда Дугаржапова, Галина Раднаева, Хорло Цыденова, Светлана Гынденова, Надежда Синяшкина гэгшэд энэ хугасаа соо үнеэн бүриһөө 1050—1120 килограмм һү һаажа, хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтэдэ горитойхон хубитаяа оруулаа. Тингэжэ гүүртымнай һаалишад шиидхэхы гүрбадахи жэлэй түрүүшын хахадта һү һаажа гүрэндэ худалдахаар хараалагдаһан даабаряа болзорһоонь уридшалан бэелүүлжэ, үнгэрһэн 6 һарын туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1.278 килограмм һү һааба.

Эдэ бүхы амжалта яагаад туйлагдааб гэбэл, нэн түрүүн үбэлжэлгэдөө эртээнһээ һайнаар бэлдэжэ, үбһэ тэжээлээ гамтайгаар буйлуулан гаргашалһанай, мүн һаалишад, малшадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар дабагдаа. Жэшээлбэл, үбэлэй һарануудта һү һаалияа доошолуулхагүйн тула тэжээлэй цех соохи ажалые таһалдуулангүй эмхидхээбди. Хэрбээ жэлэй эхин—январь һарада үнеэн бүриһөө 174 килограмм һүн абтаһан һаа, удаадахи февраль һарада 180, мартда —195, апрельдэ — 204, май һарада —217 килограмм хүрэтэрөө нэмээ бэлэй.

Дээрэ дурсагдаһан эдэ тоо баримтанууд юу тайлбарилнаб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, малшадай дунда дэлгэрһэн мүрысөө шадамараар хүтэлбэрилжэ, һара бүриинь дүнгүүдые таһалгаряагүй согсолоод, онсо шалгарагшадыень моральна болон материальна талаар урмашуулхада ажалай бүтээсын али зэргээр дээшэлдэг байһые гэршэлнэ бшуу.

Би мүнөө гол түлэб фермынгээ коллективэй туйлаһан амжалта тухай тогтон хэлээ гээшэб. Харин саашадаа өөрынгөө ажал тухай, мал адуулагшын үүргэ, харюусалга тухай тобшохонооршье хаань хөөрэһүү. Ушарынь хадаа үнеэдые харууһалагшадай ажал һаалишадай туйлаһан амжалтатай сэхэ холбоотой гэхэ гү, али бидэнэй үдэр бүриин оролдолгоор түсэб бэелүүлэгдэдэг юм.

17 жэлэй туршада мал адуулагшаар хүдэлмэрилхэдөө нилээд олон бэрхэшээлтэй ушарһан, яһала юумэ үзэһэн хараһаншье байхаб.

Мүнөө фермэдэмнай 200 гаран үнеэн харууһалагдана. Намтай хамта Степан Никитин, Семен Кайнатский, Николай Карбаинов гэгшэд мал адуулалсадаг юм. Үбэлэй үедэ бидэ гол түлэб тэжээл бэлэдхэлгын цехтэ хүдэлмэрилжэ, һаалишадтаа үбһэ, һолоомыень асаралсадаг байнабди. Харин хабартаа игаг бари дулаан болоходонь, малаа харгда элбэгтэй ойн захаархи бэлшээридэ абаашажа манадаг гээшэбди.

Зунай үедэ үнеэн бүриһөө һү ехээр һааханъ барагтай. Дайдын ногоон дууһаа һэн гү гэжэ нэгэ заримашуул енгүүтэйхэнээр сэсэрхэдэг. Зүгөөр үнэн дээрэнь абажа харахада, даншье һаа тиимэ бэлэн бэшэ. Гол горхоной уһаар гү, али булуур станцяар уһалагдадаггүй бэлшээридэ хура бороогой элбэгээр ороогүйдэ ногоон яагаад ургахаб даа. Ган гасуур жэлдэ үндэһөөрөө сайран хаташахадань, үнеэдэй эдихэ адхашье ногоон олдогшогүй.

Гүүртымнай малай бэлшээри гол түлэб ой модоной захада юм. Тиимэһээ һалхигүй бүтүү һэн тула амиды юунэнэй тэсэхын аргагүй һоно, батаганаатай юм. Хэды иимэ хүшэр хүндэ байгаашье һаань хабар, зун, намарай үедэ үнеэдээ хоёр хоёроороо үдэр, һүнигүй мананабди. Игэжэ малаа бэлшээхэдээ бэлшээриеэ нэгэ—хоёр үдэрөөр һэлгэдэг байнабди.

Үдэрэй аагма халуунда үнеэд һайнаар бэлшэдэггүйнь хэндэшье мэдээжэ. Тиимэһээ үдэрынь һүрэг малнай гол нуурай эрьеэр манагдана. Һүниндөө ой модонойнгоо захаар бэлшээгдэдэг.

Үнеэдые холо ябуулхада һүн багаар абтадаг гээшэ. Теэд һаалишадайнгаа үнеэдээ машинаар һаадаг байһан тула үдэшэ, үглөөниинь һүрэг малаа гүүртэдээ асарха баатай бологдодог. Хэрбээ нүүдэл оньһон түхеэрэлгэтэй һаа, үнеэдээ аяар арба гаран километрһээ туужа асарангүй, бэлшээри дээрэнь һааха байгаа. Үдэшэ, үглөөнэй һэрюундэ эгээл бэлшэхэ үеэр малаа иимэ холоһоо туужа асархада, һү һаали дээшэлүүлгэдэмнай нилээд тойбо татадаг ха гэжэ һанагшаб. Юуб гэхэдэ, үдэрэй халуунда, һүниин батаганаанда һайса эдеэлжэ үрдеэгүй мал тэрэ һэрюунэй сагта бэлшээжэ абаха һэн бэлэй.

Хабартаа һаял ногооной бултайжа, үнеэнэй аманда оротор малда талха тарянай зүйл бага зэргэ үгтэдэг. Харин намарай үедэ үнеэдээ тарянай, зелёнкын үлөөдэһэн дээрэ оруулжа бэлшээхэдэмнай түргэн саладагдаг. һү һаалишье нэмэжэ захалдаг. һүүлэй үедэ һү ехээр һаахын тула һайжаруулагдаһан бэлшээри байгуулха тухай нилээд үгэ зугаа гарадаг болоһон юм. Абаһаар энээн тушаа ойлгодоггүй һэмди. Тиин нёдондо манай ажахы һөөг бургааһанда, дошо болдогто дарагдаһан газар үндэһөөрнь һайжаруулжа, гүүртымнай дэргэдэ һайжаруулагдаһан бэлшээри байгуулһан юм. Энэ газараа хахалжа, борнойлоод, нягтаруулжа, элдэб шэмэтэ хүндэ катогоор хурьһыень ногооной үрэһэ тариһаниинь яһала һайнаар ургаа бэлэй. Зундаа сабшажа абаад, үнеэдээ оруулжа бэлшээһэмнай хүрьһэниинь ушөөл һайнаар бэхижээгүй байжа, ногоонойнь үндэһэ таһара гэшхүүлээ. Мүнөө жэлдэ энэ газартаа баһал ногоо тарижа захалаа. Зүгөөр нёдондонойхидол адли алдуу дабтагдахагүй бээзэ.

Зунай бэлшээриин үедэ һү ехээр һааха үшөө ямар арга бииб гэхэдэ, һайжаруулагдаһан бэлшээриһээ гадна, зелёнко гү, али донник тарижа, нэмэлтэ ногоон тэжээл эдюулдэг һаа, зохисотой ха гэжэ һананаб.

Хоёрдохёор, мал адуулагшадай үүргэ, харюусалгые улам дээшэлүүлжэ, хэһэн ажалыень наринаар шалгаха хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, гол түлэб һүниин манаае һайнаар шалгахада, даалгагдаһан ажалдаа хайша хэрэгээр хандагшад элишэлэгдэхэ бшуу.

Гурбадахяар, һаалишан бүхэн мал адуулагшадта эрилтэ ехэтэйгээр хандажа, үнеэдэйнгээ хэр зэргэ һүтэй болоһыень һаам бүхэндөө дуулгажа байбалнь зохид һэн. Иигэжэ бэе бэеэ наринаар шалгалсажа, дутагдалнуудаа элирүүлэн хүсэлхэдэ хэндэшье амар байдаг. Богонёор хэлэхэдэ, мал адуулагша гээшэмнай зунай һаалиин ёһотойл гол эзэниинь юм.

Саашань хэлэхэдэ, мүнөө гүүртымнай һаалишад зунай бэлшээриин үедэ үнеэн бүриһөө 1.235 килограмм һү һаахаар абаһан социалис уялгаяа сүм дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа байнхай.

Вл. ЖИГЖИТОВ,
бэшэжэ абаба.

Республикымнай ажалшад түрэл Буряадайнгаа баярта ойс ажалай бэлэгүүдээр угтажа байна.

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой инструментальна цехэй хүдэлмэришэд абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэһэн тухайдаа элидхэнэ. Павел Иосипович Водоломовой бригада уялгаяа хэдэн үдэрөөр урид дүүргээ. Тус бригада 6 хүнһөө бүридэдэг. Нүхэр Водоломов 1935 онһоо хойшо эндэ ажаллахадаа, олон хүнүүдые токариин, мүлигшын мэргэжэлдэ һургаһан байна. Бригадир Водоломов халаанайнгаа даабариие 130—140 процентээр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа): П. И. Водоломов, С. М. Маркевич.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ТЭМСЭЛ, ИЛААЛТЫН ЗАМААР

(РСДРП-гэй II-съездын 70 жэлэй ойдо)

1973 оной июль һарада Россин социалис-демократическа хүдэлмэришэдэй партиин II съездын нээгдэһээр 70 жэл хүсэхэнь. Съездын түүхэтэ удха шанар юуб гэбэл, энэ съезд дээрэ революционно марксис организацинуудые нэгэдүүлхэ хэрэг дүүрэжэ, В. И. Ленинэй зохёоһон үзэл сурталай, политическэ, эмхидхэлэй гурим ёһонуудые үндэһэ болгон, Россин хүдэлмэришэн ангиин парти байгуулагдаа һэн. «Большевизм болбол политическэ үзэл бодолой шэглэл, политическэ парти болон, 1903 онһоо оршон мандажа байдаг юм» гэжэ Ленин хэжэмынь бэшээ һэн.

Империализмын, пролетарска революцинүүдэй эрхэ байдалда хүдэлмэришэн ангида шэнэ түхэлэй парти — үнэхөөрөө революционно, үнэхөөрөө коммунис парти хэрэгтэй гэһэн баримтые Ленин парти байгуулхадаа эшэ үндэһэ болгоһон юм. Шэнэ түхэлэй парти оппортунизм болон буржуазитай зүбшөөрхэ харгыда ороһон II Интернационалай партинуудһаа үндэһөөрөө ондоо байха ёһотой һэн. Ленинэй тодорхойлһоор парти обществые революционно ёһоор шэнэдхэн хубилгахын түлөө пролетариадай тэмсэлые толгойлхо, капитализмһаа социализмда, коммунизмда революционно ёһоор дабшан орохо хүтэлбэрилхы хүсэн байха зэргэтэй һэн. Парти хадаа хүдэлмэришэн анги болон тэрэнэй тала баригшадые хүтэбэрилэн, капитализмда доботолго эрхилхын тула яһала зоригтой, шадалтай байха ёһотой. Орёо бэрхэ, заримдаа түргэн хубилжа байдаг оршон байдалые ойлгожо шадахын, тэмсэлэй түхэл маяг зүбөөр шэлэхын, гүтын болон холын зорилгонуудые элеэр тодорхойлхын тула парти политическэ сэсэ мэргэн, дүй дүршэлтэй байха ёһотой. Зорилгоёо бэелүүлхэ хэрэгтэ дайралдадаг бэрхэшээлнүүдые дабан гарахын тула парти политическэ шадабаритай, холын хараа бодолтой байха ёһотой К. Марксын, Ф. Энгельсын үзэл сурталые баримталан, Россин ба дэлхэйн хүдэлмэришэдэй дүршэлдэ түшэглэн, империализмын үе сагта таарулан марксизмые үүсхэлтэйгээр хүгжөөн. Ленин парти тухай түгэс һургаал зохёогоо. Тэрэнэй һургаалай ёһоор парти болбол хүдэлмэришэн ангиин түрүү холын бодолтой, эмхитэй отряд, революционно эмхидхэлэй эгээн дээдэ түхэлынь мүн. В. И. Ленин шэнэ түхэлэй партиин теоретическэ, программна, эмхидхэлэй үндэһэ һуурие, большевизмын стратеги болон тактикые, партийна ажабайдалай гурим ёһонуудые бүхы талаарнь зохёогоо.

Партиин хоёрдохи съезд марксистско-ленинскэ программа — буржуазно-демократическа, һүүлэрнь социалистическэ революцинуудай илахын, обществые социалис ёһоор шэнэдхэн хубилгаха зэбсэг болохо пролетариадай диктатура тогтоохын түлөө хүдэлмэришэн ангиин тэмсэлэй программа баталан абаа һэн. Партиин хоёрдохи, гурбадахи съезднүүд парти тухай ленинскэ эмхидхэлэй гурим ёһонуудые баталан абаа юм. Программна, эмхидхэлэй болон тактическа асуудалнуудаар болоһон шанга тэмсэл соо партиин оппортунистическа хубинь болохо баруунай социал-демократиин үзэл бодолтой меньшевигууд РСДРП-һээ таһаран һалаад һэн. Тэрэнһээ хойшо ородой революциин хамаг түүхэ, Россин, хүдэлмэришэн ангиин, арад зоной бүхы амжалтанууд Ленинэй, большевигуудай меньшевистскэ оппортунизмтай, тэдэнэй элдэб янзын үзэл бодолтонтой үүсхэһэн хэлбэришэгүй хатуу шанга тэмсэлтэй нягта холбоотой.

1905—1917 онуудаар бүхы дэлхэйе доһолгоһон ородой гурбан революциин түүхэ Ленинэй үзэл сурталай, тактикын болон шэнэ түхэлэй парти тухай һургаалай зүб байһые гэршэлээ.

Экономическа болон социальна талаараа олон янзын илгаатай томо гүрэндэ Агуу ехэ Октябриин социалис революци болоо юм. Марксизмын бодото байдалда зохёохы ёһоор хэрэглэгдэһые революци харуулаа. Парти гүрэн доторхи, уласхоорондын байдалдахи анги бүхэнэй арга шадалые зүбөөр шэнжэлээ, хүдэлмэришэдтэ ойлгосотой тактическа лозунгнуудые үгөө, хүдэлмэришэн-тарилашадай засаг түрын түрүүшын үдэрнүүдһээ шиидхэхэ, илангаяа шэнэ гүрэниие байгуулха, тэрэниие бэхижүүлхэ шухала асуудалнуудые саг болзортонь табяа. Ленинскэ стратегическэ лозунгнуудые бэелүүлэн, парти хүдөө нютагай ажалша арад зоной диилэнхи олоноорнь социалистическэ, пролетарска революци дэмжүүлжэ шадаа.

Октябриин революциин иламсаар манай Коммунис парти хүтэлбэрилхы парти болоо. Россин жэжэ буржуазна партинуудай удамаршадынь болохо эсернүүд, меньшевигүүд большевигүүдтэй шэнэ засаг түрын органуудта хамта ажаллахаяа арсаа һэн. Гадна тэдэ партинууд буржуазитай, бүхы контрреволюционернүүдтэй хамтаран интервенци, граждан дай һүйдхөөд. Совет засагта эсэргүү хүсэнүүдые халхалан, һая эхилжэ байгаа социалис байгуулалтые һаатуулха гэжэ оролдоо. Граждан дайнай үедэ Англиин, Германиин, Франциин, Японой, Америкын болон бусад интервентнүүд совет гүрэнэй газарһаа цамнуулан гаргагдаа, буржуазиин ба помещигүүдэй ангинууд хатуу шанга тэмсэл соо һамна бута сохигдоо, меньшевигүүдэй болон эсернүүдэй жэжэ буржуазна партинууд арад зондо эсэргүү партинууд байһанаа харуулжа, түүхэдэ хэрэггүй болон, таран һалаа юм.

СССР дотор социализм байгуулга гээшэ Ленинэй партиин хүтэлбэри доро хүдэлмэришэн ангиин, тарилашан арадай болон алба хаагшадай түүхэдэ үзэгдөөгүй үнэн шударгы хэрэг, ажалай баатаршалга болоно.

Багсаахада 15—20 жэлэй туршада СССР-тэ социализм гол түлэб байгуулагдаа. Тиин 1939 ондо болоһон партиин XVIII съезд социалис общество байгуулга дүүргэхэ, социализмһаа коммунизмда дабшан орохо гэһэн зорилго табяа. Германиин фашизмда, японой милитаризмда ба тэдэнэй туһамаршадта эсэргүү, СССР-эй Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуу ехэ дайнай түхэл абаһан дэлхэйн хоёрдохи дайн эхилжэ энэ хүдэлмэри һаатуулаа юм.

Фашистска булимтарагшадые бута сохёод, Европын арад зониие сүлөөлөөд. Совет арад дайнай үедэ һандарһан ажахыгаа ойрын сагта һэргээн бодхоогоо тиигээд шэнэ общество гүйсэд байгуулхын түлөө шармайн ороо бэлэй.

СССР-тэ хүгжэлтэ түгэс социалис общество байгуулагдаа гэжэ бидэнэр мүнөө омогорхон хэлэнэбди. Энэ КПСС-эй хүтэлбэри доро совет арадай бэелүүлһэн гүнзэгы социально-экономическа хубилалтануудай гол дүнгынь болоно.

Социалис обществын хүгжэлтын хуули ёһо гэбэл Коммунис партиин хүтэлбэрилхы үүргын ургалта болоно гэжэ ажабайдал харуулаа. Партиин үүргын дээшэлхэ ушар юуб гэхэдэ коммунизм байгуулха зорилгонууд аргагүй ехэ орёо бэрхэ болонхой, арад зоной үүсхэл оролдолго улам хүгжөөн. тэдэниие засаг түрын хэрэгтэ, үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ хабаадуулха, социалис демократи саашань хүгжөөхэ, нинтын эмхи зургаануудай, олониитын үүргые бүри дээшэлүүлхэ болгодоно гээшэ. Үшөө юун дээрэһээ партиин үүргэ дээшэлнэб гэхэдэ, коммунизмын үзэл сурталай үүргэ дээшэлнэ, тэрэниие хүгжөөхэ ба нэбтэрүүлхэ, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ зорилгонууд улам шангадана.

Мүнөөнэй үе сагта коммунис байгуулалтын тодорхой политическэ хараа шугам зохёоһон партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые КПСС хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ байна. Мүнөөнэй научно-техническэ революциин туйлалтануудые социалис гуримай ажахын булюу һайнтай сэхэ холбожо, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые түргөөр. бүхы талаарнь хүгжөөгөөд, арадай материальна болон соёл культурын дэбжэлтые горитойгоор дээшэлүүлхэ түүхэтэ зорилго съезд табяа.

XXIV съездын зохёоһон эб найрамдалай Программые бэелүүлхэ талаар КПСС-эй баримталдаг гадаадын политическэ хараа шугам манай орондо коммунис байгуулалтын, дэлхэйн социалис хани барисаае бэхижүүлхэ гадаадын һайн эрхэ нүхэсэл хайгана, хүдэлмэришэнэй, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ туһална. Тэрэ раа шугам болбол империализмын эзэрхэг түрим политикада эсэргүүгээр, социальна ондоо байдалтай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор ... гэ оршон байлгада, бүхы нинтын эб найрамдал арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлгэдэ, бүхы дэлхэй дээрэ социальна дэбжэлт хангалгада шэглүүлэгдэнхэй. Энэ хараа шугам бүхы арадуудай аша туһада зорилгодогданхай.

Советскэ Союзай Коммунис парти-дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нэгэ хубинь КПСС аха дүү партинуудтай хамта социалис хани барисаае, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй бүхы хүсэнүүдые бэхижүүлхын коммунизмын гэгээн гэрэлтэ үзэл сурталай илан мандахын түлөө, буржуазна сурталай реформизмда, баруунай «зүүнэй» оппортунизмда эсэргүү тэмсэхэ политикэ ябуулна.

РСДРП-гэй II съездын 70 жэлэй ойе, өөрынгөө түүхэдэхи шухала удха шанартай үдэрые КПСС хүсэ шадалаа бүрин түгэс бадаруулжа, Маркс — Энгельс — Ленинэй тугые үндэр дээрэ үргэжэ угтажа байна.

Александр ПЕДОСОВ,
профессор, түүхын эрдэмэй доктор, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-Ленинизмын Институдай директорэй орлогшо.

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэhэн үгэ

(Түгэсхэл. Эхинииинь 1-дэхи нюурта)

Манай совет арад социалис общество байгуулаа, мүнөө коммунизмын түлөө — хүнэй зохёон байгуулхы арга боломжые хүсэд дүүрэнээр дэлгэрүүлхэ байгуулалтын түлөө тэмсэжэ байна. Тиимэhээ түүхэтэ жэшээлэшэгүй ерээдүйе гүнзэгы мэдэрэлтэйгээр байгуулха хэрэгые толгойлhон манай партиин, өөрынгөө партида хизаарлашагүйгөөр этигэдэг манай арадай энэ зохёон байгуултые өөрынгөө гараар бэелүүлжэ, дайн сэрэгтэ, ээрхэг түримхэй ябуулгануудта эсэргүүгээр, газар дэлхэй дээрэхи бүхы хүнүүдтэ найдамтай, бата бэхи эб найрамдал олгохын түлөө шууд сэхээр оролдожо байhаниинь ойлгосотой бээз.

Үнэн зүб эб найрамдал тухай ойлгосоёо, эб найрамдалда дуратай политика тайлбарилхадаа, совет хүнүүд тэрэнээ манай вождь, багша, манай парти болон гүрэнние байгуулагша — Владимир Ильич Ленинэй нэрэтэй таhаршагүйгөөр холбодогынь үнэхөөрөө хуулита ёhо болоно. Имагтал Ленин хүн түрэлтэнэй түүхэдэ түрүүшынхеэ научна коммунизмын теорие гүрэнэй гадаадын политика ябуулха бодото хэрэгтэй холбоhон юм. Ленинэй ухаан бодол болон Ленинэй хэрэгэй энэ нягта холбооhоо уласхоорондын байдал дээрэ бэелүүлдэг социалис хараа шугамай ёhо гуримууд, онол арганууд мүндэлөө hэн. Тэдэнние бидэнэр, Ленинэй hурагшад, hургаалыень үргэлжэлүүлэгшэд, хүтэлбэри болгонобди, хододоо хүтэлбэри болгожо байхабди.

Совет гадаадын политикын ёhо гуримууд мүнөө бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ. Энэ хадаа социалис хани барисаатай оронуудай аха дүүгэй нэгэдэлые бэхижүүлхэ политика национальна, социальна сүлөөрэлгын түлөө тэмсэжэ байhан арадуудтай байгуулагдаhан союзые бэхижүүлхэ политика. ондо ондоо ниитын байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёhоор зэргэ оршон байха политика, ээрхэг түримхэй ябуулгануудта эсэргүүгээр эрид шууд тэмсэл ябуулха политика мүн. Энэ хадаа эдэбхитэй, үнэн сэхэ дипломатиин политика, бэе дээрээ абаhан уялгануудаа нарин нягтаар, хэлбэришэгүйгөөр дүүргэхэ политика мүн. Иимэ политика болбол социализмын аша туhада, бүхы арадуудай аша туhада харюусана, тэдэнэй ажабайдалай уг зорилгонуутай, эрилтэнүүдтэйнь эгээн дүүрэнээр зохилдоно.

Агуу'ехэ Ленинэй заабарие бэелүүлэн, манай партиин XXIV съезд үнэн зүб, ажабайдалай харуулhанай ёhоор аша үрэ ехэтэй эб найрамдалай программа зохёоо. Энэ программа болбол газар дэлхэй дээрэхи огторгойн хододоо сэбэр байхые, бүгэдэй абяанай хододоо замхахые, харин ракетэнүүд имагтал амгалан ажал хэрэгтэ хэрэглэгдэжэ байхые, ядерна элшын барагдашагүй хүсэн гансал зохёон байгуулгын уг зорилгодо, ажалшадай hайн hайхан зол жаргалай уг зорилгонуудта алба хэхые туйлаха гэhэн үндэр дээдын эрмэлзэлгээр нэбтэрэнхэй. Тиимэ дээрэhээл манай эб найрамдалай программа хүдэлмэришэд болон таряашадай дунда, амгалан ажал хэдэг бүхы хүнүүдэй дунда туйлай ехээр хүндэлүүлдэг, баярай мэдэрэл түрүүлдэг, тэдэнэй зүгhөө бүри ехэ, бүри нүлөөтэй дэмжэлгэ абажа байдаг юм.

Дайн сэрэгтэй, амгалан байдалтай холбоотой асуудалнуудые шиидхэлгэдэ арад олониитын, тэдэнэй политическэ партинууд болон организацинуудай эдэбхитэйгээр хабаадахынь тула, дэлхэйн политикада хажуу тээhээнь хаража байдаг хүнүүд бэшэ, харин эдэбхитэй хүсэн байхын тула коммунистнууд хододоо оролдодог байна. Арад олониитын үгэ имагтал уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал байгуулха гэhэн хүнүүдые маргуулдаг юм. Зүгөөр олониитын нэрэ хүндэ, тэрэнэй эдэбхитэй ажал ябуулга имагтал эб найрамдалай политикые шууд сэхээр ябуулдаг правительствануудта туhалжа шадаха байна.

Эндэ элитэ ехэ ажал ябуулагшадай — эб найрамдалда дуратай олониитын түлөөлэгшэдэй байhые хэрэглэжэ, би ингэжэ онсолон тэмдэглэхые хүсэнэб: уласхоорондын байдалай түлөө тэмсэлдэ олониитэ арад зоной үргэнөөр, хэлбэришэгүйгөөр хабаадажа байhыень Советскэ Союз бүхы хэмжээгээр амаршална. Энэ жэлдэ Москвада зарлагдаха эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс болбол эб найрамдалые хамгаалха олониитын хүдэлөөнэй шухала шата болохо гэжэ бидэнэр этигэнэбди. Бидэнэр тушаа хэлэхэ болоо hаа, ханинар, манай зүгhөө энэ конгресс, тэрэнэй hайн hайхан уг зорилгонууд манай зүгhөө хүсэд дүүрэнээр дэмжэгдэхэ гэжэ найдахадатнай болохо.

Арадуудай хоорондохи эб найрамдалай түлөө, дэлхэйн бүхы оронууд болон нацинуудай амгалан ёhоной хани харилсаанай түлөө эрэлхэгээр, шууд сэхээр тэмсэдэг хүнүүдэй зэргэ жэлhээ жэлдэ ургажа байна. Энэ хадаа ехэ hайн тэмдэг гээшэ гэжэ найдажа байха мэдэрэл бидэ бүгэдэндэ түрүүлнэ. Мүнөөдэр эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй талаар минии нүхэдые, энэ жэлдэ эб найрамдалай Ленинскэ шанда намтай суг хүртэhэн манай хамтын нүхэдые — Чилиин президент Сальвадор Альенде, Англиин мэдээжэ уран зохёолшо Джеймс Олдридж, Уругвайн, уласхоорондын хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша, профсоюзуудай бүхэдэлхэйн федерациин түрүүлэгшэ Энрике Пасторино гэгшэдые үнэн зүрхэнhөө амаршалха хүсэлтэйб. Тэдэ бүгэдэндэ, Ленинэй нэрэ зүүhэн эб найрамдалай шангай бүхы лауреадуудта hайн hайхан ажал ябуулгадань шэнэ амжалта бидэнэр хүсэнэбди!

Дүршэл гээшэ, нэн түрүүн, дурасхаал, үетэн бүхэнэй дурдадаг дурасхаал гээшэ гэжэ зүб хэлсэдэг. Манай дүршэл ингэжэ hургана гэбэл: эб найрамдал зүндөө ерэдэггүй. Тэрэнэй түлөө тэмсэхэ хэрэгтэй. Оронойнгоо бэеэ даанхай байдалые, нэрэ хүндые, ажаhууха эрхэеэ, газар дайдынгаа, хуби заяанайнгаа бүрин эрхэтэ эзэн байхые хамгаалхын тула заримдаа эгээн ехэ хохидол гээгдэлдэ орохо баатай бологдодог.

Табин жэлэй саада тээ совет хүнүүдэй түрүүшын үетэн Россие революционно ёhоор шэнэдхэжэ эхилээ hэн. Мүнөө Советскэ Союз — коммунизм тээшэ бата найдамтайгаар дабшажа ябаhан хүсэн түгэс, сүлөөтэ гүрэн болонхой. Теэд манай түүхэдэ амгалан байгуулгын жэл хахад бүхэндэ дайн сэрэгэй, гү, али дайгаар hандаргагдаhан юумэеэ hэргээн бодхоолгын нэгэ жэлэй хүртэжэ байhые мартахаар гээшэ гү?

Мүнөө зунай хахад — hалбаран ургажа байгаа байгаалиин бүхы баялигуудаа дэлгээhэн, дундаршагүй арга боломжонуудаа дэлгэрүүлhэн саг мүн. Байгаалитай хамта бидэнэр ажаhуудалаараа баясанабди, хүнэй ажалаараа дүүрэн жаргалтай байhые харанабди. Зүгөөр зунай, иимэ нэгэ үдэр, гушан хоёр жэлэй саада тээ, фашис бомбонуудай, томо буугай hомонуудай тэhэрэлгэ наранай гарахые халхалhание совет хүнүүд мартаагүй, мартахашьегүй.

Манай олон миллион эрхэтэд шэнги, дайнай түрүүшын үдэрhөө тэрэнэй hүүлшын үдэр болотор фронтын харгынуудаар, зүбөөр хэлэхэдэ, тулалдаанай харгыгүй газараар бага бэшээр ябажа гараха үйлэ намда тудаа hэн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүдэй үедэ эрэлхэг зоригтой совет арадай гаргаhан мүхэшэгүй габьяагай түлөө агуу'ехэ омогорхолоор зүрхэ сэдьхэл халина. Тиихэ зуураа, тулалдаануудай поли дээрэ эрэлхэг зоригтойгоор унаhан, гитлеровскэ шорон түрмэнүүдтэ тулиhан гү, али өөрынгөө гэр соо дайсанай бомбоhоо унаhан хүнүүд тухай шаналал гашуудал түрэнэ.

Тэрэ үедэ гансашье манай арадай хуби заяан, манай Эсэгэ ороной ерээдүйн бэшэ, харин олон арбаад оронуудай, олон ондоо гүрэнүүдэй олон зуу миллион хүнүүдэй хуби заяан шиидхэгдэжэ байгаа. Амиды байhаараа, эрхэ сүлөөгөөрөө манай үе сагай хүнүүд баатар совет арадта, Совет гүрэндэ, агуу'ехэ социалис байгуулалтада туйлай ехэ хэмжээгээр уялгатай юм гэжэ хэншье мартаха эрхэгүй, мартаха эрхэ хэндэшье үгтэхэгүй!

Үнгэрhэн жэл би ороной олон районуудта — Новосибирскэ область болон Алтайда, Узбекистан болон Казахстанда ошооб. Энэ хадаа арадай ажахын тодорхой зорилгонуудтай холбоотой ажал хэрэгэй аяншалга байгаа hэн. Ургаса тухайшье, түсэбүүдэй дүүргэлтын ябаса тухайшье, ажахын зорилгонуудые хайшан гэжэ hайнаар, ашагтайгаар шиидхэхэ тухайшье хөөрэлдөөн болоо hэн. Зүгөөр хаанашье, юуншье тухай хөөрэлдөөнэй гарахада, — ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ гү, али научна институтда, поли дээрэ гү, али заводто — хаанашье «эб найрамдал» гэhэн богонихон аад, гүнзэгы удхатай үгэ дурдагдадаг hэн.

Совет хүн энэ үгэтэй олон юумые холбодог: ажаhуудалда, Эхэ орондоо дуратай байhанаа, орон дотороо коммунис общество байгуулхын, аша туhада, бүхы оронуудай ажалшадай ниитэ уг зорилгын аша туhада хэгдэдэг зохёон байгуулхы ажалдаа амжалта туйлаhанаа энэ үгэтэй холбодог. Ээрхэг түримхэй ябуулгануудта эсэргүү тэмсэл, эб найрамдалые хамгаалха — энэ хадаа манай партида арадай үгэhэн захяа гээшэ, энэ захяаень дүүргэхэдээ, тэрэ мүнөөнэй, мүн совет хүнүүдэй ерээдүйн үетэнэй үмэнэ харюусалгатай байhанаа хараадаа абадаг юм.

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Дайнай hүүлээрхи бүхы түүхэдэ гайхамшаг эрьелтэ болоhоной — уласхоорондын байдалдахи хёмороото, түгшүүрилтэ шанга байдалай дайнай дүлөөр носохо үеhөө амгалан ёhоор бүри тогтуурихайгаар зэргэ оршон байха, бодомжотой, бэе бэедээ ашатай туhатай, адли тэгшэ аюулгүй байлгын үндэhэ hуури дээрэ социалис болон капиталис гүрэнүүдэй хоорондоо хани харилсаатай байха үедэ шэлжэн оролгын — гэршэнэр болохоhоо гадна, эдэбхитэй хабаадагшад мүнөөдэр бидэнэр болонобди.

Зүрилдөөтэй байлгаhаа харилсаатай байлгада орохо зам хүнгэн бэшэ, хүсэл оролдолго, саг тэрэ эринэ. Европодо hүүлэй жэлнүүдэй туршада баталагдаhан СССР-эй ба ФРГ-гэй хоорондо, Польшо ба ФРГ-гэй, ГДР ба ФРГ-гэй, социалис Чехословаки ба ФРГ-гэй хоорондохи договорнууд, Баруун Берлин тушаа хэдэ хэдэн хэлсээнүүд энэ замаар дабшалтын шухала шатанууд болоно. Вьетнамда эб найрамдал байгуулха тухай Парижай хэлсээнүүдэй удха шанарые тоонгүй гаража болохогүй. Эдэ хэлсээнүүд баатар вьетнам арадай үнэн зүб хэрэгэй hалбаран мандалгые батадхана. Тэрэшэлэн, жэшээлхэдэ, уласхоорондын шухала документнүүд болохо бактериологическа (биологическа) буу зэбсэг хорихо тухай конвенци, мүн стратегическэ буу зэбсэг хизаарлаха тухай нёдондо жэлэй совет-американ хэлсээнүүд өөрынгөө үүргэ дүүргэhэн байна.

Һүүлэй үедэ капиталис томо оронууд болохо Америкын Холбоото Штадууд, Германиин Федеративна Республика болон Францийн түлөөлэгшэтэй манайда хөөрэлдөөнүүдэй болоhые таанар мэдэнэт. Шухалын шухала зорилгонуудые — дэлхэйн хэрэгтэ болоhон hайн талын хубилалтануудые батадхаха, Октябриин үе сагhаа, В. И. Ленинэй үе сагhаа хойшо бэелүүлхэ гэжэ манай тэмсэдэг гүрэнүүд хоорондын харилсаануудай ёhо гуримуудые нэбтэрүүлэн бэхижүүлхэ зорилгонуудые шиидхэхэ харгы замуудые бэдэрэлгэдэ эдэ хөөрэлдөөнүүдээ бидэнэр зорюулаабди. Хэhэн ажалнай бодото, обеёорхоор үрэ дүнгүүдые, манайшье арадта, мүн дэлхэйн бүхы арадуудташье ашатай туhатай үрэ дүнгүүдые үгөө гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Нүхэдүүд, энээнние бодомжолоод үзыт. Хиросимада, Нагасакида ядерна тэhэрэлгын болоhонhоо хойшо гушан жэлэй туршада хаана нэгэ тээ, тэрэ холо гү, али магад, тиимэ холсшье бэшэ гү даа, ядерна hандаралгын аюул нюугдажа байна гэжэ хүн түрэлтэн hанаагаа зободог байгаа. Хүн түрэлтэнэй ажабайдалhаа энэ аюул усадхахые энэ сагай үедэ эб найрамдалда дуратай хүнүүд эрилтэ табижа байгаа. Эсэсэй эсэстэ, мүнөө энэ талаар бодото алхамуудые хээбди.

СССР ба США — ядерна буу зэбсэгэй дэлхэйн нөөсын ехэнхи хубиие ээлжэ байhан хоёр оронууд хүсэ хэрэглэхэ заналтаhаа гү, али бэе бэедээ эсэргүүсэн, бэе бэеынгээ союзнигуудта эсэргүүсэн, бусад оронуудта эсэргүүсэн хүсэ хэрэглэхэ ябадалhаа бэеэ бариха гэжэ хэлсэhэн, тэдэнэй хоорондо, мүн али нэгэнэйнь ба бусад гүрэнүүдэй хоорондо ядерна дайнай болохо ябадалые усадхахын тула ажал ябуулгаяа зорюулха гэжэ тэдэнэй зүбшөөhэн ушарые, үнэхөөр, үлүүсэ сэгнэжэ болохо гээшэ гү. Энээнние, үнэхөөрөөшье, үлүүсэ сэгнэхын аргагүй ха!

Америкын Холбоото Штадуудтай имагтал гансахан лэ хэлсээ — ядерна дай уридшалан зайсуулха тухай хэлсээ баталаад дүүрээ hаамнай, — энэшье ушарта ехэхэн хэрэг бүтээгдэhэн зэргэтэй байха hэн гэжэ энээнhээ урагша би хэлээ hэм.

Империализмын ээрхэг түримхэй хүсэнүүд үшөөл удаан саг соо буугаа орхихогүй гээшэ ха; өөhэдынгөө хара ами хаража, сэрэгэй шэнэ түймэр носоохо хүсэлтэй авантюристнүүд үшөөл бии байhаар. Тиимэhээ хүлеэгдээгүй ямаршье юумэндэ дээрээ ортохогүйгөөр, мүн дэлхэйе hөөргэнь «хүйтэн дайнай» үе сагта тэхэрюулхэ гэhэн ямаршье hэдэлгэдэ харюугай шанга сохилто дары түргөөр үгэдэг байхаар политикаяа ябуулха гээшэ бидэнэй нангин уялга мүн гэжэ тоолонобди.

Эб найрамдал аршалан хамгаалха эрхим зүйл юуб гэхэдэ — эб найрамдалда дуратай манай баримталдаг политикые улам саашадань эдэбхитэйгээр үргэлжэлүүлхэ, манай, мүнөө хэлэдэгэй ёhоор, амгалан ёhоной добтолгоёо улам саашадань үргэлжэлүүлхэ ябадал мүн болоно.

Эб найрамдалай программые хүсэд дүүрэнээр бэелүүлхын түлөө саашадаашье эдэбхитэйгээр тэмсэхэ гэжэ КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленум ЦК-гай Политбюродо даалгаhан байна. Тиихэдээ мүнөө уласхоорондын оршондо улам ехээр үзэгдэжэ байгаа таатай hайн хубилалтануудые дам саашадань хүгжөөхэ гэжэ оролдохо хэрэгтэй. Партиин Центральна Комитедтэ, Политбюродо хүдэлдэг минии бүхы нүхэдэй зүгhөө би ингэжэ мэдүүлхэ байнаб: партиин, бүхы совет арадай бидэндэ үгэhэн «эб найрамдалай - энэ мандадые» дүүргэхын тулада бидэ хүсэ шадалаа гамнахагүйбди.

Эб найрамдалай программын зарим хараа зорилгонууд бодото дээрээ хадаа зарим асуудалнуудта шэнэ ёhоор хандахыемнай баадхана. Бидэ шэнэ уг зорилгонуудые, манай политикын шэнэ зорилгонуудые тодорхойлхын тулада хүдэлжэ байнабди. Эдэ зорилгонууд тээшэ дабшахадаа, гол зорилгоёо шиидхэхэ — эб найрамдал бэхижүүлхэ, эбэй ёhоор зэргэ оршохо ябадалые гүрэнүүд хоорондын харилсаануудай хэлбэришэгүй гурим болгохо гол зорилгоёо үшөө ашаг үрэтэйгөөр шиидхэжэ шадаха байнабди.

Нүхэдүүд, социализмын оронуудтай байгуулhан хани ёhоной харилсаануудаа бэхижүүлхэ тухай анхарха гээшэ урдынхидал мэтэ манай түрүүшын анхарал оролдолго мүн болоно ааб даа.

Аха дүү партинууд болон социалис хани нэгэдэлэй оронуудай арадууд бидэнтэй хамта дэлхэйн хэрэгүүдтэ мүнөө боложо байгаа эрид хубилалтые батадхахын тулада эдэбхитэйгээр ажаллажа байна гэжэ манай парти, манай бүхы арад сэдьхэлээ гүнзэгыгөөр хананги байhанаа мэдүүлнэ.

Манай дайшалхы харилсаа холбоон, манай бүгэдын дэмжэлгэ хадаа баатарлиг вьетнам арадай илалта туйлахадань туhалаа hэн. Бүхы Европын зүблөө зарлалгада хүргэhэн Европодохи оршон байдалые таатай hайнаар хүгжөөхэ ябадал манай хамтын ажал ябуулгын ашаар туйлагдаа. Манай нэгэдэлые улам бэхижүүлгэ — уласхоорондын харилсаануудай али бүхы фронт дээрэ улам саашадаа урагшаа дабшаха шухала эрхэ нүхэсэл мүн гэжэ бидэ батаар этигэнэбди. Мүнөөшье бидэ социализмын оронуудые улам саашадань нягтаар жагсааха гэhэн тодорхой хэмжээнүүдые зохёон хараалжа байнабди.

Энээнэй урда тээхи жэлнүүдэй жэшээгээр, национальна сүлөөрэлгын хүсэнүүдтэй, Ази, Африкын залуу гүрэнүүдтэй байгуулhан харилсаануудаа хүгжөөлгэдэ мүн лэ горитой анхарал хандуулха байнабди. Эдэ гүрэнүүд эрхэ сүлөөгэй зам дээрэ гараад, мүнөө өөhэдынгөө бэеэ даанхай байдал бэхижүүлхын түлөө, экономическа ба социальна хүгжэлтын түлөө тэмсэжэ байна.

Дүтын Зүүн зүгтэхи ээрхэг түримхэй ябуулгын гуламтые унтарааха гээшэ, манай батаар этигэжэ байhанай ёhоор, мүнөө үеын шухалын шухала зорилгонуудай нэгэниинь мүн болоно. Туйлай ехэ энэ бүхы районие ээрхэг түримхэйшүүлэй, авантюристнүүдэй дайн байлдаанда хүргэжэ болоhоор аюултай байдалда байлгаха ябадалые саашадаа тэсэхын аргагүй. Ээрхэг түримхэйшүүлhээ хохидоhон араб арадуудай эрхэнүүд бүри мүнhэн хангагдаха ёhотой. Израилиин сэрэгүүд эээмдэhэн бүхы араб газар дайда дээрэhээ гаргагдаха ёhотой. Эб найрамдал, Дүтын Зүүн зүгтэй бүхы оронуудай аюулгүй байдал, гүрэнэй хилэнүүд найдамтайгаар аршалан хамгаалагдаха ёhотой. Бидэнэр тушаа хэлэхэ болоо hаа, бидэ саашадаашье эгээл иимэ хараа шугамаа хэлбэришэгүйгөөр баримталха байнабди.

Латиин Америкын гүрэнүүдтэй, нэн түрүүн, эб найрамдалай ба арадуудай эрхэ сүлөөгэй түлөө эдэбхитэй тэмсэл хэжэ байhан гүрэнүүдтэй хани ёhоной харилсаа холбоогоо бэхижүүлхын тулада энэ алхамуудые хэхэ шухала гэжэ бидэ тоолонобди.

Социализмын оронуудай арадуудтай хамта Азиин, Африкын, Латиин Америкын гүрэнүүдэй арадууд уласхоорондын харилсаануудай оршондо эб найрамдалай саг үргэлжын армиин шухала хубинь болодог гэжэ бидэ hайнаар мэдэнэбди, хододоо hанажа ябадагбди. Хамтаа ран бидэ нилээд ехэ юумэ хээбди. Манай замууд саашадаашье алгасахагүй гэжэ бидэ батаар этигэнэбди. Советскэ Союз тухай хэлэхэ болоо hаа, тэрэ хадаа манай харилсаа холбооё бэхижүүлхын, хүгжөөхын тулада али бүхы шухала хэмжээнүүдые абахаар бэлэн байдаг.

США-тай, Францитай, ФРГ-тэй, Японтой болон капиталис дэлхэйн бусад оронуудтай харилсаа хүгжөөхэ талаар hаяын сагта бидэ бэга бэшэ юумэ хэхэ байнабди. Манай харилсаануудай hайжараад байhан байдалые батадхаха, эбэй ёhоор зэргэ оршохо гол ёhонуудта үндэhэлэн, бэе бэедээ ашатай туhатай харилсаа холбоогоо гүнзэгырүүлжэ, үргэдхэжэ ашаг үрэтэй шэнэ хэмжээнүүдые абаха тухай эндэ хэлэгдэнэ. Хэнэйшье мэдэhээр, нэн түрүүн, хүсэндөө ороод байhан договорнууд болон хэлсээнүүдые дүүрэн хэмжээн соонь бодотоор бэелүүлхэ хэрэг эрхилхэ байнабди. Энэ хадаа юрэнхыдөө саашадаа урагшаа дабшалгын нэгэн доро эрхэ нүхэсэл, арга боломжо мүн болоно.

Бүхы Европын амжалтатайгаар эхилээд байhан зүблөөнэй хүдэлмэрие дүүргэхэ гээшэ Европодохи ёhотойл түрүүшын ээлжээной хэрэг болонхой. Энэ зүблөөн тон богони болзор соо, үндэhэ баримтагүй ямар нэгэн hаад хэлтэгүйгөөр үнгэргэгдэхэ ёhотой гэжэ бидэ тоолонобди. Аха дүү оронуудтай зүбшэлсэжэ, Хельсинкидэ Советскэ Союзай оруулhан «Европын аюулгүй байдалай үндэhэ hууринууд ба Европын гүрэнүүдэй хоорондо байгуулагдаха харилсаануудай гол ёhонууд тухай Генеральна декларациин» проскт, тэрэшэлэн бидэнтэй зүбшэлсэжэ, манай ханинар ба союзнигуудай оруулhан дурадхалнууд хадаа Европые бата бэхи эб найрамдалай түби болгохо гэhэн түүхэтэ зорилгые бэелүүлхэ нүлөө ехэтэй арга зэбсэг боложо шадаха гэжэ бидэ батаар этигэнэбди.

Нүхэдүүд, буу зэбсэг хурааха политикада хабаатай элдэб олон асуудалнуудта бидэ ёhотой анхарал хандуулха байнабди. Европодо политическэ байдалай hайжархатай хамта, сэрэгэй талаар мүн лэ hайжарха ёhотой гэжэ бидэ батаар этигэнэбди. Стратегическэ буу зэбсэг хизаарлаха, hүүлээрнь хороохо тухай совет-американ хэлсээнүүдшье үргэлжэдүүлэгдэхэ байна. Буу зэбсэг хураaха үргэн олон асуудалнуудые хэлсэхэ ООН-ой талаар зарлагдаhан Женевэдэхи хэлсээнүүдтэшье дэбжэлтэ туйлагдаха байха гэжэ найданабди.

Тобшохоноор хэлэхэдэ, урдамнай хэхэ ажал хэрэгүүд, шухалашье хэрэгүүд, гансашье совет арадта бэшэ, мүн бүхы хүн түрэлтэндэшье шухала ажал хэрэгүүд ехэ бии.

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Имагтал манай Совет орон Ленинэй захяа заабаринуудые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлэн, бата бэхи эб найрамдал тээшэ дабшаха зам бүхы хүн түрэлтэндэ заажа байдаг гүрэн болоо гэжэ совет хүнүүд шэнги бидэ омогорхолой мэдэрэлдэ эээлэгдэнгүй байжа шадахагүй байнабди.

Тиигээдшье энэ мэдэрэл бодото гүнзэгы үндэhэ hууритай юм. Юуб гэхэдэ, КПСС-эй баримталдаг эб найрамдалда дуратай гадаадын политика хадаа совет арад гэжэ нэрэтэй олон миллион коллективэй дура зоригые элирхэйлhэн тэмдэг, тэдэнэй хүсэлэл оролдолгын аша үрэ мүн. Энэ политикын түүхэтэ амжалтада бүхы совет хүнүүд — эрэшүүл ба эхэнэрнүүд, наhажаал хүнүүд ба залуушуул; булад хайлуулдаг болон талха таряа ургуулдаг хүнүүд; лабораторинууд соо хүдэлдэг хүнүүд болон солдадай шинель үмдэжэ ябаhан хүнүүд; манай үхибүүдые hургажа байдаг хүнүүд болон манай гайхамшаг арад зоной элүүр энхэ байхын тухай анхардаг хүнүүд өөhэдынгөө хубитые оруулhан байна. Тэдэнэй хүн бүхэниинь, — өөhэдынгөө ажал хэрэгтэ үнэн сэхэ, хизаарлашагүй дуратай ажалшад, — өөhэдынгөө ажалай болон дайшалхы али бүхы амжалта туйлалтануудайнгаа түлөө гүн ехэ баяр баясхаланда хүртэхэ ёhоорооо хүртэхэ байна.

Манай уласхоорондын ажал ябуулга Совет хүнүүдэй зохёон байгуулхы ажал хэхэдэнь шухала хэрэгтэй амгалан сагай эрхэ байдал байгуулна. Тиигээд өөрынгөө ээлжээндэ, манай Эхэ ороной баялигууд ба хүсэ шадалые арьбадхадаг, совет хүнүүдэй hуудал байдал ба соёл культурые дээшэлүүлдэг энэ ажалайнь үрэ дүнгүүд гадаадын политическэ оршондо партиимнай эрхилдэг ажал ябуулгын найдамтай үндэhэ hууринь мүн болоно.

Бидэнтэй хамта, нэгэ жагсаалда манай үнэн сэхэ ханинар — социалис оронуудай арадууд, ангиин талаар аха дүүнэр — бүхы дэлхэйн коммунистнууд, эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэгшэд, дэлхэй дээрэ эб найрамдалай ба дэбжэлтын уг зорилгые аршалан хамгаалдаг бүхы хүнүүд жагсана. Тэдэнэй hаналаа нэгэдэhэнэйнь, дэмжэhэнэйнь түлөө манай бүхы ханинарта бидэ үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэбди. Ушарынь гэхэдэ, өөhэдынгөө шэлэhэн хараа шугамай зүб байhанда энэ дэмжэлгэhээ хүсэ шадал абадаг, этигэл найдабарида хүртэдэг байнабди.

Манай политика хадаа Совет ороной национальна аша туhые бүхы оронуудай ажалшадай аша туhатай, эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэдэг, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэдэг бүхы хүнүүдэй аша туhатай хододоо хэлбэришэгүйгөөр зохилдуулан таарулдуулжа байха гэжэ бидэ өөhэдынгөө ханинарые найдуулха хүсэлэнтэй hэмди. Эрхэ сүлөөгэй, үнэн зүб хэрэгэй түлөө тэмсэдэг арадуудта эгээл үргэн ехэ дэмжэлгэ үзүүлхэ гээшэ манай коммунис үзэл бодолhоо, манай социалис ёhо гуримhаа уламжалан гарадаг эбдэршэгүй уялгамнай гэжэ бидэ хододоо тоолодог байгаабди, мүнөөшье тоолонобди. Хододоо тиимэ байгаа, саашадаашье тиимэ байха.

Хүндэтэ нүхэдүүд, ханинар!

Мүнөөдэр минии өөрым ажабайдалда ехэ, омог баяртай ушар хэрэгээр тэмдэглэгдэбэ. Тиигээдшье, таанад хаража байнат, би мүнөө өөрынгөө hанал бодол тухай бэшэ, харин манай ниитэ хэрэгүүд тухай, манай бултанаймнай үнгэрhэн саг ба ерээдүй тухай хэлэhэн байнаб. Зүгөөр би ондоогоор хэлэжэ шадахагүй байгааб, яахадааб гэхэдэ, минии бүхы ажабайдал эдир залуу наhанhаа хойшо партида, тэрэнэй ажал хэрэгүүдтэ, тэрэнэй анхарал оролдолгодо зорюулагдаhан байгаа бшуу.

Ленинскэ шан намда олгоhоной hүүлээр би ехэ олон амаршалгануудые абаhан байнаб. Намда эдэ амаршалгануудые эльгээhэн бүхы хүнүүдтэ үнэн зүрхэнhөө баяр баясхалан хүргэнэб. Мүнөө эндэ, энэ зал соо хэлэгдэhэн hайн hайхан юрөөлнүүдэй түлөө, хани халуун үгэнүүдэй түлөө үнэн зүрхэнhөө би баяр баясхалан хүргэнэб. Эдэ амаршалганууд дотор элирхэйлэн мэдүүлэгдэhэн энэрхы сэдьхэлэй үгэнүүд зүрхэ сэдьхэлымни гүнзэгыгөөр хүдэлгэжэ, шэнэ хүсэ шадал оруулна.

Эб найрамдалай Ленинскэ шан абажа байхадаа, би эгээл hайн hайхан, эгээл энэрхы сэдьхэлэй уг зорилго — намда олгогдоhон шангай өөрынь нэрэдэ тодорхойлогдоhон уг зорилго — арадуудай хоорондохи эб найрамдал бэхижүүлхын тулада намhаа дулдыдаха бүхы юумэ саашадаашье хэхэ байнаб гэжэ манай партие, совет хүнүүдые, hайн hайхан сэдьхэлтэй бүхы хүнүүдые найдуулха хүсэлэнтэйб.

***

Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэ туйлай ехэ анхаралтайгаар шагнагдаа, үни удаан үргэлжэлhэн альга ташалган хэдэн дахин болоо.

Уласхоорондын Ленинскэ шан тэрээндэ барюулагдаhаарнь академик Д. В. Скобельцын бүхы сугларагшадай үмэнэhөө Леонид Ильич Брежневые үшөө дахин амаршалаад, олон удаан жэлнүүдтэ энхэ мэндэ ябахыень, совет хүнүүдэй аша туhада хэhэн ажал ябуулгадаа ехэ амжалта туйлахыень хүсэбэ.

(ТАСС).

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ АМАРШАЛГАНУУД

Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй нэрэ дээрэ амаршалганууд олоор ерэhэн байна:

КПСС-эй Татарай обком, Татарай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба Министрнүүдэй Соведhээ.

КПСС-эй Мордвагай обком, Мордвагай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба Министрнүүдэй Соведhээ.

КПСС-эй Коми обкомой, Коми АССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба Министрнүүдэй Соведhээ.

Бүхэсоюзна ленинскэ коммунис залуушуулай союзай Центральна Комитедhээ.

Туркменистанай Коммунис партиин Центральна Комитет, Туркмениин ССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба Министрнүүдэй Соведhээ.

КПСС-эй Удмуртын обком, Удмуртын АССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба Министрнүүдэй Соведhээ.

КПСС-эй Свердловско обком ба областной гүйсэдхэхы комитедhээ.

КПСС-эй Хабаровска крайком ба хизаарай гүйсэдхэхы комитедhээ.

КПСС-эй Сахалинай обком ба областной гүйсэдхэхы комитедhээ.

КПСС-эй Башкирай обком, Башкирай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба Министрнүүдэй Соведhээ.

КПСС-эй Карелиин обком, Карелиин АССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба Министрнүүдэй Соведhээ.

КПСС-эй Тувагай обком, Тувагай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба Министрнүүдэй Соведhээ.

КПСС-эй Кабардино-Балкариин обком, Кабардино-Балкариин АССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба Министрнүүдэй Соведhээ.

КПСС-эй Ульяновска обком ба областной гүйсэдхэхы комитедhээ.

Украинын Коммунис партиин Одессын обком ба областной гүйсэдхэхы комитедhээ.

Киргизэй Коммунис партиин Центральна Комитет, Киргизэй ССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба Министрнүүдэй Соведhээ.

Казахстанай Коммунис партиин Центральна Комитет, Казахай ССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба Министрнүүдэй Соведhээ.

КПСС-эй Дагестанай обком, Дагестанай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба Министрнүүдэй Соведhээ.

Грузиин Коммунис партиин Аджарай обком, Аджарай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба Министрнүүдэй Соведhээ.

Казахстанай Коммунис партиин Мангышлакска обком ба областной гүйсэдхэхы комитедhээ.

КПСС-эй Магаданай обком ба областной гүйсэдхэхы комитедhээ.

Молдавиин Коммунис партиин Центральна Комитет, Молдавиин ССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба Министрнүүдэй Соведhээ.

РСФСР-эй Госпланhаа.

СССР-эй Центральна Статистическэ управлениhээ.

КПСС-эй Камчатскын обком ба областной гүйсэдхэхы комитедhээ.

МНР-эй Совет посольствоhоо.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

СОВЕТ-ВЬЕТНАМ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

Вьетнамай Ажалшадай партиин, Вьетнамай Демократическа Республикын правительствын делегацитай Совет хүтэлбэрилэгшэдэй хөөрэлдөөнүүд июниин 11-дэ Кремль соо үргэлжэлүүлэгдэбэ.

Совет талаhаа — КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр А. А. Гречко, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. Н. Новиков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, гадаадын экономическа харилсаа холбооной талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша К. В. Русаков, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. П. Фирюбин, СССР-hээ ДРВ-дэ байдаг элшэн сайд И. С. Щербаков хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадана.

Вьетнам талаhаа — Вьетнамай Ажалшадай партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Ле Зуан, ПТВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРВ-гэй правительствын Премьер-Министр Фам Ван Донг, ПТВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРВ-гэй правительствын Премьер-Министрэй орлогшо Ле Тхань Нги, ПТВ-гэй ЦК-гай гэшүүн, ДРВ-hээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Во Тхук Донг, ДРВ-гэй министр, Гүрэнэй түсэблэлгын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Нгуен Ван Кха, ДРВ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Нгуен Ко Тхать, ДРВ-гэй национальна оборонын министрэй орлогшо генерал-майор Чан Шам гэгшэд хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаhан байна.

Хоёр талые hонирхуулhан уласхоорондын гол шухала асуудалнууд, совет-вьетнам хани харилсаае али бүхы талаарнь үргэдхэн хүгжөөлгын асуудалнууд аха дүүгэй, хани барисаанай оршон байдалда үнгэрhэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэн хэлсэгдээ.

(ТАСС).

А. Н. Косыгин Э. Чефистэй хөөрэлдэбэ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Италиин «Монтекатини-Эдисон» гэжэ концерний президент Э. Чефистэй июлиин 11-дэ Кремль соо уулзаба. Промышленна ехэ барилгануудые Советскэ Союзда бодхоолгодо «Монтекатини-Эдисон» гэжэ концерной хабаадалгада хабаатай асуудалнууд, хоёр талые hонирхуулhан бусад зарим асуудалнууд хани халуун оршон байдалда үнгэрhэн хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэhэн байна.

(ТАСС).

М. С. СОЛОМЕНЦЕВ СИБИРИИН РАЙОНУУДААР ЯБАБА

ОМСК. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев Алтайн хизаарта, Новосибирскэ, Омско областьнуудта хүрэбэ.

Тэрэ предприятинуудта, колхоз, совхозуудта хүрэhэн, партийна ба совет эдэбхитэдэй түлөөлэгшэдтэй, Кулундинска, Барабинска талануудай, мүн ороохо таряа ургуулдаг бусад районуудай таряашадтай уулзажа хөөрэлдэhэн байна.

Ороохото ба тэжээлэй ургамалнуудай хэр зэргэ гаража байhыень М. С. Соломенцев хараа, ургаса хураалгада бэлэдхэл хэлгын, тэжээл бэлдэлгын ябасатай танилсаа. Ургаса хураалгын техникэ, транспорт ба ороохо тушаан абадаг газарнуудай хэр зэргэ бэлдэгдэжэ байhандань онсо анхаралаа хандуулба.

Нютагай партийна, совет эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд М. С. Соломенцевтой хамта Сибириин районуудаар ябаа.

А. П. Кириленкын Ливанда байhан тухай

БЕЙРУТ. (ТАСС-ай тусхай корр.). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко июлиин 11-нэй үдэшэ Ливанай премьер-министр Т. Сольхтой уулзаба.

А. П. Кириленко Т. Сольх хоёрой хоорондо хани халуун хөөрэлдөөн болоо.

„Молния-2" ниидхүүлэгдэбэ

Хэмэл одонуудые хэрэглэжэ, хэлхеэ холбоо байгуулха хэрэгые саашадань хүгжөөхэ программын үндэhөөр, хэлхеэ холбоо бэелүүлхэ «Молния-2» гэжэ хэмэл одон 1973 оной июлиин 11-дэ Советскэ Союзhаа табигдаба. Ретрансляционно аппаратура хэмэл одон дээрэ тодхогдонхой. «Молния-2» гэжэ хэмэл одон Советскэ Союзда телефонно-телеграфна холын радио-холбооной байгуулгые ашаглахаар, СССР-эй Түбэй телевидениин программануудые дамжуулхаар, уласхоорондын хэлхеэ холбоо тогтоохоор хараалагданхай.

Хараалагдаhан программын ёhоор, «Молния-2» гэжэ хэмэл одоор дамжуулан, хэлхеэ холбоонай туршалганууд хэгдэхэ байна.

КПСС-эй Шэтын обкомой пленум

ШЭТЭ. (ТАСС). Эмхидхэлэй асуудал зүбшэлhэн КПСС-эй Шэтын обкомой пленум июлиин 11-дэ эндэ болобо.

СССР-hээ Монголой Арадай Республикада байдаг элшэн сайдаар томилогдоhонтойнь дашарамдуулан, пленум А. И. Смирновые партиин обкомой нэгэдэхи секретариин, КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүнэй уялгануудhаань сүлөөлөө.

Партиин энэ обкомой хоёрдохи секретаряар ажаллаhан М. И. Матафоновые КПСС-эй Шэтын обкомой нэгэдэхи секретаряар пленум hунгаа. Байгша оной түрүүшын хахадта хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй түсэбүүдээ, социалис уялгануудаа дүүргэлгын дүнгүүдые, малай тэжээл бэлдэлгые, ургаса хураалгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ, жэлэйнгээ социалис уялгануудые дүүргэхэ зорилгонуудые зүбшэбэ.

ШЭНЭ ХҮҮРГЭ АШАГЛАГДАБА

Түргэн урасхалта Зэдэ гол хабшал үндэр хада хабсагайнуудай хүмэгүүдһээ эхиеэ абан, доошоо шуумайдаг. Тэрэнэй эрьенүүдые зубшан, олон һуурин нютагууд түбхинэнхэй. Энэ гол манай Зэдын аймагай газар дайдаар 200 гаран модоной зайда урдан гарахадаа, нилээдгүй тарялан болон нуга сабшалан уhдалуулдаг гээшэ.

Гэбэшье Зэдэ мүрэн заримдаа айхабтар ехээр үерлэжэ, ошон тойронхи һуурин нютагуудта, газар таряланда, сабшалан, бэлшээринүүдтэ тон ехэ хохидол ушаруулдаг.

Тиимэһээ Зэдэ мүрэн дээгүүр шэнэ хүүргэ барихаар гэжэ шиидхэгдэһэн байгаа. Зэлтэрын шэнэ хүүргын барилга дээрэ А. М. Огорелковой даадаг комплексно бригада халаанайнгаа даабари 140 процент хүрэтэр дүүргэдэг байһан. Барилгашад В. П. Лалетин, И. М. Шестаков, В. Т. Будажапов гэгшэд эрхимээр ажаллаа. Пилорамщигууд шухала материал заашье һаатуулангүй гаргадаг һэн. Аймагай предприятинуудай хүдэлмэришэд болон эмхи зургаануудай алба хаагшад тусгаар воскресник эмхидхэжэ байгаад, энэ шухала барилгада ехэ туһаламжа үзүүлээ. Жэшээнь, лесхозой, РСУ-гай, тоһоной заводой, «Мир» колхозой Зэлтэрын отделениин, Петропавловкын транспортна предприятиин коллективүүд илангаяа эдэбхитэйгээр туһалаа.

260 метр утатай Зэлтэрын хүүргын ашаглалгада үгтэһэндэ зорюулагдаһан баяр ёһолол Зэдэ мүрэнэй эрье дээрэ болобо.

Хүүргын барилга дээрэ прорабаар хүдэлһэн Василий Яковлевич Николаев Зэдэ гол дээгүүрхи хүүргэнүүдые барилсаһанайнгаа түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар, КПСС-эй райком болон аймсоведэй гүйсэдкомой грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаһан.

Һүүлшын хүүргэ барилгада мүн лэ ехэ хүсэл оролдолго гаргаа. Барилгашад хоорондоо социалис мүрысөө шадамаар эмхидхэдэг байһан. Эдэ бүгэдын ашаар хүүргэ хараалагдаһан болзорһоо һураггүй урид ашаглалгада үгтөө.

Прораб Василий Николаевай үрэ ехэтэ ажал энэшье удаа үндэрөөр сэгнэгдээ. Тэрэ партиин райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотаар, СССР-эй ВДНХ ошохо путевкоор шагнагдаа.

А. ЕЛИСЕЕВ,
Б. ЖИГЖИТОВ,
хүдөө бэшэгшэд.

ҮБЭЛДӨӨШЬЕ ҮГЭРСЭ УРГУУЛДАГ

Прибайкалиин аймагай «Заветы Ильича» колхозой Ильинкэ тосхоной захада огородой эдеэ таридаг табан теплицэ нэмжын жэрылдэнэ. Тэдэнэй дүрбэндэнь үгэрсэ, нэгэндэнь помидор таригданхай.

Теплицэ соо хэгдэдэг хүдэлмэри түхэреэн жэлдэ таһалдадаггүй. Огородшод үбэлдөө шэбхэ, хара шорой зөөдэг, рассада таридаг, харууһалдаг байна.

Халуун уһатай булаг эндэ бии юм. Тэндэһээ тусхай сорго татажа, теплицэдээ оруулһан. Ургамалайнгаа эшын бултайжа эхилэмсээр, булагай бүлеэн уһаар рассадаа уһалдаг. Булагай минеральна уһан овощой һайнаар ургахада, түргэн эдеэшэхэдэ, һайн нүлөө үзүүлнэ гэжэ хэдэн жэлэй дүршэл харуулба. Теплицэ сооохи температура нэгэ жэгдэ — 18—20 градус дулаан байдаг.

Эндэхи хүдэлмэришэд майн хоёрдохи хахадһаа энэ жэлэйнгээ ургаса хуряажа эхилээ. Мүнөө неделидээ хоёр дахин — вторник, пятницын үдэрнүүдтэ үгэрсэеэ суглуулна.

Теплицэ бүхэн 1000 дүрбэлжэн метр талмай эзэлнэ. Нэгэ теплицэдэ хоёр хүн хүдэлнэ. Тэдэнэр бог үбһыень түүжэ сэбэрлэдэг, эшэнүүдыень заһажа уядаг, уһалдаг ажалтай.

Теплицэнүүдэй нэгэндэ орообди. Эндэ Вера Ивановна Минаева, Нина Васильевна Красикова гэгшэд сүлөөгүй ажаллажа байба. Юуб гэхэдэ, ээлжээтэ ургасаяа хуряаха үдэр дайралдаһан байгаа бшуу. Огородшод хүсэд боложо эдеэшэһэн сэл хүхэ үгэрсэнүүдээр һуулгаяа дүүргээд лэ, мэшээгүүдтэ хэнэ. Дүүрэн үгэрсэтэй мэшээгүүд жэрылдэнэ.

Нүгөөдэ теплицэ соо томо улаан помидорнууд эдеэшэнхэй, холоһоо улайлдан харагдана. Эндэ ажалладаг огородшод Александра Григорьевна Софьина, тэрэнэй туһалагша залуу басаган Валя Белых гэгшэд шумууһан түргөөр ажаллана. Тэдэнэр суглуулһан помидороо томо модон хайрсаг соо обойтор хээд, коридор соо гаргажа, шэгнүүр дээрэ табина.

Ургаса хуряажа эхилһэн сагһаа хойшо колхоз 300 гаран центнер үгэрсэ, хэдэн арбаад центнер помидор хуряажа абаад байна. Огородшод хуряаһан ургасаяа магазин, столовонуудта, хүүгэдэй саад, яслинуудта эльгээжэ, 30 мянган түхэригэй олзо оруулаа.

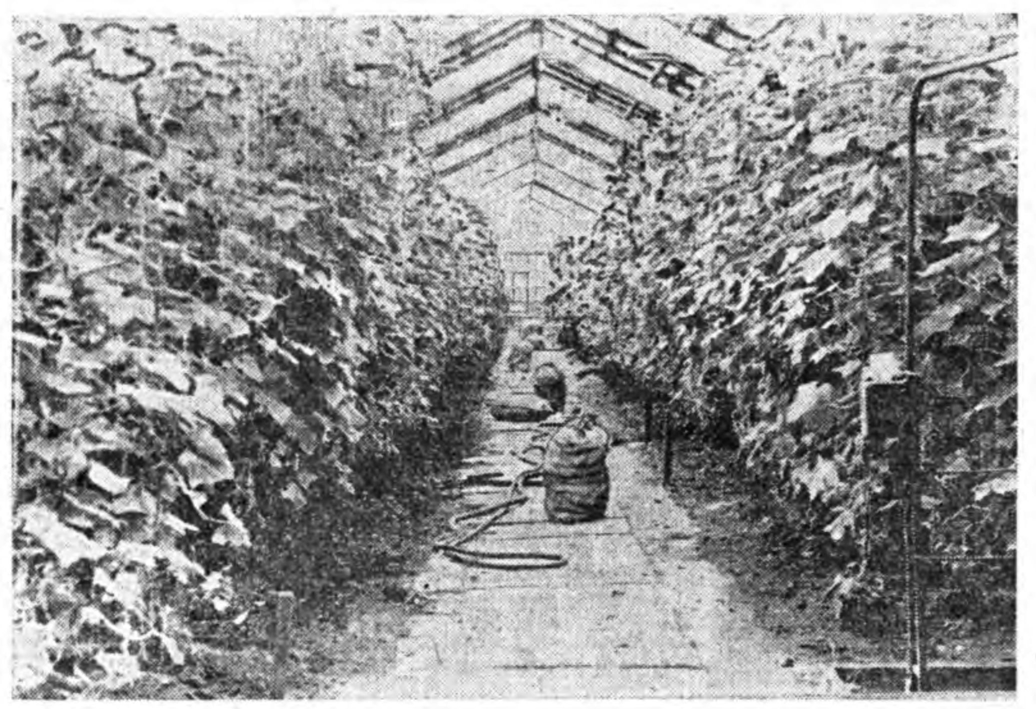
— Жэлдээ огородой эдеэ хоёр сезондо тарижа ургуулнабди. Түрүүшын сезон августда дүүрэхэ. Тэрэнэй һүүлээр хуушаржа хагдарһан эшыень суглуулжа хаяад, үгэрсэ, помидорой рассада дахин һуулганабди. Сентябриин һүүл багта гү, али октябриин эхеэр хоёрдохи сезоноймнай үгэрсэ, помидорнай эдеэшэжэ, хуряагдахаар болодог. Ургаса хуряалгамнай декабрь болотор үргэлжэлдэг, — гэжэ агроном-овощевод Л. А. Развалаева хөөрэнэ.

Огородшод түрүүшын сезондо 820 центнер үгэрсэ, 60 центнер помидор хуряаха уялга абанхай юм.

— Хоёрдохи сезоной эхилхэдэ, хүйтэнэй заха оронхой байдаг гээшэ ааб даа. Тиимэһээ зунайхиһаа бага ургаса хуряагдаха юм бэзэ. Тиибэшье баян ургасын хойноһоо тэмсэхэ, оролдохо байнабди, — гэжэ огородшод урма зоригтойгоор хөөрэлдэнэ.

Энэ жэлдэ колхоз обоц худалдажа, бүхыдөө 130 мянган түхэригэй олзо оруулха түсэбтэй. Огородшодой хүдэлмэритэй танилсаад, тэдэнэртэй хөөрэлдөөд байхада, урдан табиһан зорилгоёо бэелүүлхэ байһандань найдамаар.

А. ШУЛУНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Теплицэ соо. 2. Үгэрсэ хуряажа байһан үе. Огородшод (зүүн талаһаа) Н. В. Красикова, В. Н. Минаева, агроном Л. А. Развалаева гэгшэд ажаллажа байна.

Авторай фото.

ЭРХИМ ГЭГДЭБЭ

Россин Федерациин автономито республикануудай, область, хизаарнуудай «Ажалай резервын» спортсменүүд Курск хотодо сугларжа, хүнгэн атлетикээр мүрысэһэн байна. Манай республикаһаа энэ мүрысөөндэ хабаадалсаһан Улаан-Үдын 50-дахи һургуулиин һурагша Павел Яковлев эрхим амжалта туйлаба. Тэрэ 3.000 метрэй зайда урилдахадаа, бусадһаа түрүүлжэ ерээ. Тиигэжэ Павел Яковлев Россин Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэхэ түгэсхэлэй нааданда хабаадалсаха болобо.

Александр Майоров, Анатолий Царьков, Владимир Подберёзкин, Таня Калашникова болон бусад спортсменүүд урилдаха, үндэрые, утые харайхадаа, гурба — дүрбэдэхи һуури эзэлжэ, командаяа дүрбэдэхи һуурида гаргаһан байна.

Ровно хотодо «Ажалай резервын» Центральна соведэй түгэсхэлэй мүрысөөн һаяхан болоһо дүүрэбэ. Эндэ хабаадалсаһан манай Павел Яковлев 3.000 метрэй зайда дахинаа эрхимлэжэ шадаба. Тэрэ июль һарын һүүл багаар Винницэ хотодо СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ хабаадалсаха юм.

Б. МИРОМАНОВ.

Наталья ФАТЕЕВА — МАНАЙ АЙЛШАН

РСФСР-эй габьяата артистка Наталья Фатеева Улаан-Үдэ хотымнай кинотеатрнууд соо уулзалгануудые үнгэргөө.

Актриса Н. Фатеева кино харагшадта үнинэй мэдээжэ ааб даа. Тэрэнэй элдэб жанрай фильмүүдтэ наадаһан хори гаран ролиень тоолоһонойшье үлүү ха.

Түрүүшынгээ фильмүүдые дурсахадаа, артистка «Есть такой парень», «Дело пестрых» болон бусадые тэмдэглэлээ.

— Бишыхан ябахаһаа хойшо киноактриса болохые хүсэдэг һэм. Теэд үетэн соогоо эгээл үндэр, эгээл туранхай байһан дээрэһээ һургуулиингаа кружогто ходол хүбүүдэй рольдо түлхюулэгшэ бэлэйб, — гэжэ актриса энеэбхилнэ. — Удаань залуухан, сэбэрхэн басагадай рольдо наададаг болооб. Һанаһан һанални бэелжэ, институт дүүргэбэб. Тиигээд байхадаа, Ермоловагай нэрэмжэтэ театрта уригдаха золтой байгааб. Эндэһээл үргэн харгын үүдэн нээгдээ һэн гэжэ һанагшаб, — гэжэ тэрэ тобшохоноор аад, тодоор хөөрэбэ.

Наталья Николаевна Фатеевае бидэнэр гол түлэб кинодо наададаг артистка гэжэ мэдэдэгбди. Уран зохёолшо Г. Николаевагай «Битва в пути» гэжэ романаар режиссер В. Басовай найруулан табиһан кинодо Н. Фатеева түрүүшынгээ туршалга хэһэн намтартай.

И. А. Пырьевэй табиһан **«Наш общий друг»** гэжэ фильмые олон зон һонирхон харадаг. Тэндэ Н. Фатеева тугалшан басаган Лиза Горловая гэгшые наададаг. Лизын аяг ааша хүхюун даа, ташаганаса энеэдэг, тоомгүйхэн басаган. Тугалайнгаа ууха һүөөр нюураашье угаан байхадаа, тоодоггүй зантай. Лизынгээ рольдо эгээл дуратай тухайгаа актриса тэмдэглэлээ һэн.

«Здравствуй, это я» гэжэ фильмдэ хайшан гэжэ наадаһан тухайгаа тэрэ хөөрөө. Гол геройнуудынь — врач басаган эрдэмтэ хүбүүн хоёр. Дайн эхилнэ. Физик хүбүүн тылдэ үлэнэ, шэнжэлэлгээ үргэлжэлүүлхэ ёһотой. Харин врач басаган дайнай болоһо байһан газарта аргагүй шухала хэрэгтэй. Люся — Наталья Фатеева Артемтоёо уулзажа шадангүй, дайнда мордохо баатай болоно. Тиигэжэ вокзал дээрэ байтараа, нэгэ жаахан басагантай уулзаад, Артемдоо дуулгаха арга олоно. Энээхэн хэһэг оройдоошье ехэ бэшэ. Харин дуратай хүнтэеэ уулзажа шадангүй, улаан дүлөөр үрибхилжэ байһан дайнда мордохоёо байһан эхэнэрэй ухаан бодол, сэдьхэл зүрхые артистка тон бэрхээр харуулжа шадаһан. «Фильмын энэ хубиин буулгагдажа байхадань, дайн эхилшоод байһан шэнги зосоомни үзэгдөө бэлэй» гэжэ Н. Фатеева тэмдэглэнэ.

Киноактриса Наталья Фатеева энеэдэтэйшье, уршагта ябадалтайшье, уран һайханай болон телевизионношье фильмүүдтэ наададаг. Тиигэжэ зуураа, малшан, багша, амитадые һургадаг хүн, тагнуулшан, парикмахер, артистка, колхозой түрүүлэгшэшье болоод үзөө.

Мүнөө үедэ Горькиин нэрэмжэтэ студида буулгагдажа байһан **«Отроки во вселенной»** гэжэ фильмдэ хүбүүнтэеэ суг наадана. Тэрэнэй хүбүүн Володя Басов мүнөө 14 наһатай, мүн лэ киноактёр болохо хүсэлтэй ха. Эхэ хүбүүн хоёрой хабаадалгатай тус кинофильм экран дээрэ хойто жэлһээ гаража эхилхэ.

Кинодо наадахынгаа хажуугаар Наталья Николаевна Фатеева зүжэгтэшье тэгшэ наадана. Киноактернуудай студиин театрта табигдажа байһан «Красное и черное» гэжэ зүжэгтэ мүнөө хабаадана.

— Монголой Арадай Республикада буулгагдаһан «Исход» гэжэ фильмдэ наадааб. Тэндэһээ бусахадаа, танай республика дээгүүр ниидэн, Байгал далайе дээрэһээнь хараад үнгэрөө бэлэйб. Харин мүнөө бүгэдыень нюдөөрөө үзэхэ болоод байһандаа баяртайб, — гэжэ артистка хөөрөөгөө түгэсхэнэ.

РСФСР-эй габьяата артистка Наталья Фатееватай уулзахаар «Дружба» кинотеатр соо сугларагшад айлшанаа халуунаар угтажа, баглаа сэсэгүүдые барюулаа.

В. ТОКТОХОЕВА.

РЕСПУБЛИКЫН ЭКРАНУУДТА

Байгша оной июль һарада республикын хото городуудай, хүдөө нютагуудай кинотеатр, соёлой ордон, клубуудта харуулагдахаар шэнэ кинофильмнүүд абтаһан байна. Тэдэнэй дунда «Мосфильмын» киностудида зохёогдожо гараһан **«Человек на своем месте»** гэһэн уран һайханай фильм харахада һонирхолтой. Фильм дотор колхозой түрүүлэгшын ажахыгаа ягаад шэнэ ёһоор хүтэлбэрилжэ, түрүү зэргэдэ гаргаһан тухай хэлэгдэнэ. Фильмын рольнуудта Владимир Меньшов, Анастасия Вертинская, Армен Джигарханян, Виктор Авдюшко, Нина Меньшикова болон бусад наадана.

Нүгөөдэ — **«Мы — Советский Союз»** гэһэн үнгэтэ, хүгжэмтэ фильм республикын экрануудта харуулагдажа эхилбэ. СССР-эй байгуулагдаһаар алдарта 50 жэлэй ойдо зорюулагдан, Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо болоһон һайндэрэй концерт тус фильмдэ гол һуури эзэлнэ.

Режиссер Али Хамраев «Где ты, моя Зульфия», «Белые, белые аисты», «Красные пески», «Дилором», болон бусад фильмүүдээрээ кино харагшадта мэдээжэ болоһон юм. Тэрэ **«Седьмая пуля»** гэһэн шэнэ фильм табижа, Туркестанда совет засаг тогтоолгодо зорюулагдаһан асуудалые дүүргэбэ. Фильм дотор Узбекистанда шэнэ засаг тогтоохын түлөө арад зоной яажа тэмсэл ябуулһан тухай һонирхолтойгоор харуулагдана. «Узбекфильмын» киностудида гаргагдаһан фильмын рольнуудта Ленинскэ комсомолой шанда хүртэһэн Сюйменкул Чокморов, Узбегэй ССР-эй арадай артист Хамза Умаров, 15-тай һурагша Диловом Камбарова болон бусад артистнууд наадана.

«Белорусьфильмын» киностудида зохёогдожо гараһан **«Улица без конца»** гэһэн фильм дотор нефтехимигүүдэй залуу городто хүдэлжэ ябаһан мүнөө үеын залуушуулай ажабайдал харуулагдаха. Белоруссиин Ленинскэ комсолой шангай лауреат, режиссер Добролюбов тус фильм табиһан байна.

Байгша оной июлиин 30-да РСДРП-гэй хоёрдохи съездын нээгдэһээр 70 жэлэй ой гүйсэхэнь. Ойн энэ үдэртэ зорюулагдан, республикын киноэкрануудта Совет оронэй эрхим фильмүүд харуулагдаха. Тэдэнэй дунда **«Ленин. Страницы биографии»**, **«Знамя партии»**, **«Рассказ о втором съезде партии»** гэһэн кинофильмнүүд бии.

Хилын саанаһаа абтаһан фильмүүдэй дунда **«Королева Чардоша»**, **«Текумзе»**, **«Потому что они любят друг друга»** гэһэн кинокартинанууд бии.

Мүн эдиршүүлдэ зорюулагдаһан **«Семург»** гэһэн уран һайханай фильм-үльгэр энэ һарада харуулагдажа эхилбэ.

Тэрэшэлэн **«Сердечность и радушие братской Венгрии»**, **«Красная суббота»**, **«Страница пятилетки»**, **«Рождено техническим прогрессом»**, **«Рубежи решающего года пятилетки»** гэһэн документальна фильмүүд харуулагдана.

Һаяар **«Командир счастливой «Щуки»** гэһэн үргэн экрантай, үнгэтэ уран һайханай фильм гаргагдахань, Тус фильмые «Мосфильмын» киностуди зохёожо гаргаһан байна.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО ХИЛЫН ГААНАҺАА

НЬЮ-ЙОРК

Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгын текст тараагдаа

ТАСС

Тэрэнэй хүндэлэлдэ Франциин Президент Жорж Помпидугай Парижда хэһэн сайлалга дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгын текстые СССР-һээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэлгэтэ эмхи эндэ тараагаа.

ВАРШАВА

Делегациин ажал ябуулга һайшаагдаа

ТАСС

Европодохи аюулгүйн байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар зүблөөн дээрэ ПНР-эй делегациин хэһэн ажал ябуулгын тоосоое ПОРП-ын ЦК-гай Политбюро шагнаад, тэрэнэй ажал ябуулгые һайшаагаа. Хельсинкидэ болоһон зүблөөн СССР-эй, Польшын ба бусад социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай бэелүүлжэ, эб найрамдалай, аюулгүй байдалай уласхоорондын харилсаа холбооной түлөө тэмсэдэг Европодохи правительствануудай, политическэ хүсэнүүдэй дэмжэжэ байгаа түгшүүрил һулаюулха политикын ехэ амжалта болоно гээд Политбюро тэмдэглэбэ.

1976—1980 онуудта гэр байра бариха талаар ПНР-эй правительствын дурадхаһан түсэбые Политбюро хаража үзөөд, ургаса хуряалгада бэлэдхэл хэлгын ябаса тухай мэдээсэлые шагнаһан байна.

УЛААН-БААТАР

Хани халуун оршон байдалда

ТАСС

МНРП-гэй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал эндэ ерээд байһан РСФСР-эй бэлэдхэлэй министр П. И. Меркулов түрүүтэй совет-монгол хани барисаанай бүлгэмэй делегацитай уулзаба.

Хөөрэлдөөн хани халуун, үнэн зүрхэнэй оршон байдалда үнгэрөө.

Монголой Арадай революциин 52 жэлэй ойдо зорюулагдаһан һайндэртэ хабаадахаяа совет делегаци эндэ ерэһэн байгаа.

УЛААН-БААТАР

МОНГОЛ АРАДАЙ ҺАЙНДЭР

ТАСС

Баяра ехэ һайндэр — Арадай революциин илаһаар 52 жэлэй ой эртэ урдын Монголой газар дээрэ оршон ерэбэ. Арадай армиин сэрэгшэдэй, физкультурнигуудай парад, ажалшадай һайндэрэй демонстраци ниислэл хотын түбэй талмай дээрэ болоо. МНРП-гэй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, парти, правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд, һайндэртэ хабаадалсахаяа ерэһэн хариин оронуудай делегацинуудай толгойлогшонор Д. Сүхэ-Баатарай, Х. Чойбалсанай мавзолейн трибуна дээрэ гарабад.

МНР-эй оборонын министр, армиин генерал Б. Дорж сугларагшадта хандан, үгэ хэлээ.

Октябриин сүлөөлэлгын агууехэ үзэл сурталаар гэрэлтүүлэгдэһэн, монгол арадай алдарта манлай — МНРП-гэй сэсэн мэргэн хүтэлбэри доро 1921 ондо болоһон Монголой Арадай революци Монгол оронэй газар дээрэ жаргалта шэнэ байдал байгуулгын гэрэлтэ һайхан зам заагааһан гээд, Б. Дорж үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ. Арадай засагай жэлнүүдтэ туйлаһан социально-экономическа үргэн амжалтануудтаа үндэһэлэн, мүнөө Арадай Монголой ажалшад түрэл партиингаа хараалһан түүхэтэ зорилгонуудые нэрэтэй солотойгоор бэелүүлжэ байнхай.

Социалис оронуудай хүсэ шадал хэлбэришэгүй ургажа, коммунизм байгуулжа байгаа совет арад асари ехэ амжалтануудые туйлажа байна гээд, МНР-эй оборонын министр мэдүүлээ. КПСС-эй XXIV съезд дээрэ хараалагдаһан эб найрамдалта программа бэелүүлгэдэ Совет арадай туйлаһан түүхэтэ үрэ дүнгүүд эб найрамдалда дуратай хүн түрэлтэниие шэнэ илалтануудта урмашуулан зоригжуулна.

Үдэһөө хойшо һайндэрэй долгин ниислэл хотын стадион худар эбхэрэн нэбтэржэ, эндэ спортын заниалта һайндэр эхилһэн байна. Һайндэрэй зугаа наадан парк сэсэрлигүүд соогуур болоно.

ХАНОЙ

САМОЛЁТ БЭЛЭГЛЭН ҮГТЭБЭ

ТАСС

Совет правительствын бэлэг — «ИЛ-18» түхэлэй пассажирска самолет ДРВ-гэй граждан авиациин управленидэ дамжуулан үгэлгын ёһолол Ханойн Зялам гэжэ аэродром дээрэ болобо. Энэмнай СССР-эй правительствын шиидхэбэрээр ДРВ-дэ дамжуулагдан үгтэжэ, республикын граждан агаарай флот нэмээхэ түрүүшын самолет болоно.

САНТЬЯГО

Сантьягада үнгэргэгдэһэн пресс-конференци

ТАСС

Экономическа хэмжээ ябуулгануудай «онсо түсэб» бодото дээрэнь бэелүүлхэ гээшэ Чилиин правительствын, бүхы ажалшадай гол зорилго болоно гээд ажалай ба социальна хангалгын министр Хорхе Годой эндэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ мэдүүлбэ. Тодорхойлон хэлэхэдэ, энэ түсэбэй үндэһөөр, улад зониие хангаха хэрэг һайжаруулхын тула эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, эд бараагаар улад зониие нэгэ газарһаа хангаха шухала гэжэ министр тэмдэглээ.

Һайн шанартай, ехэ продукци гаргаһанһаань дулдыдан, ажалай түлбэриие хубилгахаар хараалжа байһан тухай Хорхе Годой хөөрэбэ.

ЛАГОС

Африкын оронуудай министрнүүдэй конференци

ТАСС

Үргэдхэгдэһэн юрэнхы дэлгүүртэ хабаатай оронуудтай худалдаа наймаанай-экономическа харилсаанда Африка аша туһаяа нийтээрээ хамгаалха ёһотой гээд Африкын оронуудай худалдаа наймаанай министрнүүдэй эндэ нээгдэһэн конференцидэ хабаадагшад хэлэбэ. Европын «юрэнхы дэлгүүртэй» Африкын оронуудай харилсаанай түхэл маяг тухай асуудалаар Брюссельдэ болохоёо байгаа хөөрэлдөөнүүдэй үедэ нэгэн адли һаналтай байхые зүбшэбэд.

«Юрэнхы дэлгүүртэй» харилсаа холбооной арга нүхэсэлнүүд бэеэ дааһан байдалтай Африкын этигэл найдабариие харюулаагүй гээд Нигериин хэблэл нэгэн һаналтайгаар тэмдэглэнэ. Адаглагшадай һанамжын ёһоор, эдэ харилсаан Африкын гүрэнүүдэй бэеэ дааһан байдалда, экономикодонь тойбо татадаг, хоро хүргэдэг байгаа.

ДАККА

Хэлсээндэ гар табигдаба

ТАСС

Электрын элшэ хүсэ дамжуулха лининүүдые татахын тула совет түхеэрэлгэнүүдые Бангладештэ эльгээхэ тухай хэлсээндэ эндэ гар табигдаа. СССР-һээ асаргадаһан түхеэрэлгэнүүдэй ашаар дүн хамтадаа 7—8 мянган километр утатай лини татаха, республикын промышленностиие элшэ хүсөөр хангалгые һайжаруулха, Бангладешэй 65 мянган һуурин тосхониие зайн гэлаар хангаха байна.

«Энергомашэкспорт» гэжэ бүхэсоюзна нэгэдэлэй, Бангладешэй «Энергетикэ хүгжөөхэ эмхиин» түлөөлэгшэд хэлсээндэ гар табяа.

НЬЮ-ЙОРК

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА СЕКРЕТАРЬТА ХАНДАЛГА

ТАСС

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида гэшүүнээр абаха тухай асуудал хаража үзэхэ гүйлтатайгаар бээе дааһан шэнэ гүрэнэй — Багамска аралнуудай премьер-министр Л. О. Пиндлинг ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхаймда хандаба. ООН-до абаха тухай манай гүйлта Аюулгүйн Соведэй һаяын заседани дээрэ харагдаха бээз гээд Багамска аралнуудай премьер-министр найдажа байһанаа К. Вальдхаймда эльгээһэн телеграммa соогоо мэдүүлнэ.

ВАШИНГТОН

США-гай КОНГРЕССТЭ

ТАСС

США-һаа Европодо байдаг зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тоо хорооха тухай асуудалые американ конгрессэй гадаадын хэрэгүүдэй талаар түлөөлэгшэдэй палатын комисси зүбшэн хэлсэжэ эхилбэ.

Олон арбаад американ солдадые Европодо байлгалга зүүн ба баруун оронуудай хоорондын харилсаандахи түгшүүрилэй һуларжа байһан үедэ Холбоото Штадуудай национальна аша туһада харюусанагүй, гүрэнэй бюджедтэ ехэ тойбо татана гэжэ конгрессменүүд хэдэн дурадхал оруулһан байна.

Европодо американ сэрэгэй алба хаагшадые үсөөлжэ, Эхэ орондонь бусааха тухай дурадхалые һүүлэй үедэ конгрессэй гэшүүд, мүн ондоошье хүнүүд халуунаар дэмжэнэ гээд комиссиин зүблөөн дээрэ заагдаһан байна. Конгрессэй баримтануудай ёһоор, мүнөө Европодо 313 мянган американ солдат байһаар.

ВАШИНГТОН

США-да үгытэйшүүл улам олошорно

ТАСС

США-гай статистическа бюрогой элидхэлэй ёһоор, мүнөө Холбоото Штадуудта 24,5 миллион хүн үгытэй түлюур байдалда ажаһууна. Негр бүлэнүүд илангаяа хүндэ хүшэр байдалтай. Хэрбээ жэл урда тээ 7,4 миллион негрэй үгытэй ядуу байдалда һуугаа һаань, харин мүнөө 7,7 миллион хүн ахир түлюур байдалтай. Негр бүлэнүүдэй дундуур зэргын олзо доход сагаан арһата американецуудай олзоһоо хоёр шахуу дахин бага юм.

МОНТЕВИДИО

УРУГВАЙДАХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Уругвайн ниислэл хотын олон мянган хүнһөө бүридэһэн демонстрантнуудые буу, нюдэ хордохоодог газ болон бусад зүйлнүүдээр зэбсэгжэгдэһэн сэрэгэй подразделенинүүд үлдэн намнаба. Ажалшадай эрхэ ехэ болгохо, конституциин али бүхы хархис хуулинуудые болюулха эрилтэ табижа, демонстраци хэһэн 300 тухай хүниие барижа хаагаа. Демонстрантнуудай дунда алуулһан, шархатаһан хүнүүд бии.

Президент Бордаберриин правительствын захиралтаар Уругвайн Үргэн фронт гэжэ түрүү үзэлтэй эмхиин гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Либер Сереньи хаагдаһан байна. Коммунис парти, мүн оронэй бусад зарим партинууд, эмхинүүд энэ түрүү үзэлтэй эмхидэ ородог юм.

Оронэй шорон түрмэнүүдтэ хүн зон олон. Баригдан тушаагдаһан профсоюзай ажал ябуулагшадые, элдэб политическэ партинуудай, бүлэгүүдэй гэшүүдые засаг захиргаан дары түргөөр бэлдэн түхеэрһэн концлагерьнуудта эльгээнэ.

БЕЙРУТ

Ливанда эсэргүү харата ябуулганууд

ТАСС

Ливанда эсэргүү зэбсэгтэ харата ябуулгануудаа Тель-Авив үргэлжэлүүлһээр.

Июлиин 10-да Израилиин сэрэгэй самолетууд Ливанай агаарай дайда руу нэбтэрэн орожо, Тир, Сайда, Марджа юн хотонууд дээгүүр ниидэһэн байна.

Һүүлэй хоёр сүүдхын турша соо Израилиин сэрэгэй катернууд Ливанай уһа руу нэгэнтэ бэшэ нэбтэрэн ороһон байха юм.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ уласхоорондын Ленинскэ шан барюулагдаһан тухай материалнууд. «Адууһа малдаа гүйсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ — мүнөөдэрэй гол зорилго» — подборко.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Хүтэлбэрилхы кадрнуудые һургалга» — Н. Крючковой статья. Арадай хиналтын комитедтэ. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда: Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Нютаг нютагай ба орон доторхи һонинууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

14.35 — Һүүлэй һонин. 14.45 — Үнгэтэ телевидени. «Дактари» — США-гай телевизионно уран һайханай фильм (18-дахи сери). «Джуди и фокусник». 15.30 — Молодцы! — залуушуулай спортын программа. 17.00 — «Опасный поворот» — телевизионно уран һайханай фильм (2-дохи сери). 18.10 — Хүдөөгэй халуун хаһа саг». 18.20 — Үнгэтэ телевидени. «Серж Реджиани дуулана». 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — 19.40 — Забһарлалга. 19.40 — Үнгэтэ телевидени. Хүнгэн атлетикээр СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. 20.20 — Үнгэтэ телевидени. «Тени исчезают в полдень» — телевизионно уран һайханай фильм. (6,7-дохи серинүүд).

Улаан-Үдэ харуулна:

22.35 — Телепанорама.

«Спортлотогой» июлиин 10-да Эрхүү хотодо үнгэргэгдэһэн тиражай дүнгүүд иимэ: 26 (мотобол), 27 (мотоспорт), 29 (парашютна спорт), 30 (парусна спорт), 32 (уһа руу һүрэлгэ), 46 (хоккей). (ТАСС).

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

«БУРЯАД ҮНЭН» 1973 оной июлиин 13. 4-дэхи хуудаһан. Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-03557. Заказ № 0044